

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2009 - 2012

**Urząd Gminy Piaski
ul. 6 stycznia 1
63-820 Piaski
www.piaski-wlkp.pl**

Spis treści

- 1. WSTĘP**
 - 1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
 - 1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
- 2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.**
 - 2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa.
 - 2.2. Opracowania wykonane na poziomie województwa
 - 2.3. Dokumenty związane z dziedzictwem kulturowym o zasięgu gminnym
- 3. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY**
 - 3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz)
 - 3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych (gminna ewidencja zabytków – wykaz)
 - 3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków)
 - 3.4. Krajobraz kulturowy
 - 3.4.1 Wykaz parków na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków
 - 3.4.2 Wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków
 - 3.4.3. Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego.
 - 3.5. Zabytki archeologiczne
 - 3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.
 - 3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej.
 - 3.5.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).
 - 3.6. Ewidencja zabytków
- 4. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO**
 - 4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków
 - 4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków
 - 4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych
 - 4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.
 - 4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.
 - 4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
 - 4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Piaski.
 - 4.4. Uwarunkowania wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
 - 4.5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych.
- 5. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**

- 6. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.**
 - 6.1. Gminna ewidencja zabytków**
 - 6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych
 - 6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych
 - 6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury
 - 6.1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomych
 - 6.1.5. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 6.1.6. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
 - 6.2. Rozpoznanie perspektyw tworzenie parków kulturowych na terenie gminy
 - 6.3. Sporządzenie wykazu obszarów urbanistycznych, ruralistycznych, obszarów krajobrazu kulturowego, otoczenia układów, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych do rejestru zabytków z terenu gminy.
 - 6.4. Załącznik graficzny z oznaczeniem obszarów chronionych oraz stref występowania stanowisk archeologicznych.
 - 6.5. Określenie zasobów zabytków obszarów, nieruchomych, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów, itp.
 - 6.6. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki zawartych w punkcie 5.
- 7. PODZIAŁ NA OBSZARY, PROJEKTY, ZADANIA.**
 - 7.1. Aktualizacja i uzupełnienie Gminnej Ewidencji Zabytków
 - 7.2. Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej
 - 7.3. Oznakowanie obiektów zabytkowych i określenie zasad ich udostępniania
 - 7.4. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków
 - 7.5. Promocja zabytków Gminy Piaski
- 8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 9. MONITORING GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.**
- 10. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.**

1. Wstęp

Dziedzictwo kulturowe jest jedną z najważniejszych wartości lokalnej społeczności. Tworzy ono tożsamość grupy społecznej i ukazuje jej bogactwo i korzenie, z których się wywodzi. Tworzy więzi między mieszkańcami i uczy szacunku wobec tego, co zostało przez lata wypracowane. Zabytki są nie tylko śladem działalności przeszłych pokoleń, ale też istotnym składnikiem kultury współczesnej, przyczyniając się do kształtowania przyjaznego człowiekowi otoczenia.

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Działania związane z opieką nad zabytkami oraz wykorzystaniem zasobów środowiska kulturowego stanowią jedno z ważniejszych działań samorządu. Wprawdzie wiele zabytków nie jest własnością gminy i nie jest możliwe pokrycie z gminnego budżetu wszystkich potrzeb związanych z renowacją i zabezpieczaniem zabytków, to władzom samorządowym zależy na tym, by w jak najlepszym stanie zachować dziedzictwo kulturowe gminy Piaski. Wszelkie procesy rozwojowe muszą zatem zachodzić z poszanowaniem dóbr kultury i architektury oraz w zgodzie z przyrodą, która jest jednym z najważniejszych atutów naszego regionu. Dlatego też Gminny Program Opieki nad Zabytkami ma spełniać funkcję kontrolną i zabezpieczającą wobec tego, co pozostało z przeszłości w naszym otoczeniu, co powinniśmy chronić i przekazać następnym pokoleniom. Mamy również nadzieję, że Program stanie się w przyszłości pomocą w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na renowację i wykonanie koniecznych prac związanych z ochroną zabytków na naszym terenie. Nadrzędnym celem gminnego programu opieki nad zabytkami jest poprawa stanu dziedzictwa kulturalnego, określenie (uregulowanie zasad) działań organizacyjnych, finansowych i realizacyjnych związanych z ochroną

zabytków, zaszczepienie potrzeby, zasadności i sposobów ochrony zabytków wśród mieszkańców. Efektem natomiast jest poprawa stanu zasobów dziedzictwa kulturalnego, uatrakcyjnienie regionu na polu rynku turystycznego, włączenie ochrony zabytków w system gospodarki rynkowej – nadanie zabytkom właściwej funkcji, podniesienie wśród mieszkańców świadomości walorów dziedzictwa i potrzeby ich utrzymania, zachowanie oryginalności, odmienności, tworzenie poczucia małej ojczyzny (kulturowa identyfikacja w świecie ogarniętym globalizacją). „Program opieki nad zabytkami” na lata 2009 – 2015 dla gminy Piaski służy przede wszystkim do ukierunkowania działania Samorządu Gminnego w celu poprawy stanu zachowania i utrzymania gminnego środowiska kulturowego.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki Państwa w dziedzinie kultury. Warto przywołać tu takie dokumenty jak Konstytucje RP, która w art. 5 mówi: „Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego rozumiejąc zabytki jako dobro wspólne”.

Wykonanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7, ust. 1, pkt 9 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001r., Nr 142, poz. 1591, z późniejszymi zmianami) określone zostały zadania własne gminy, które obejmują sprawy m. in. ładu przestrzennego, kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Gminny Program Opieki nad Zabytkami zgodny jest z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Piaski oraz Strategią Rozwoju Powiatu Gostyńskiego. „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 87 stwierdza, że program opieki nad zabytkami sporządzany jest na cztery lata, sprawozdania po dwóch latach, określa sposób przyjęcia opracowania.

Podstawę sporządzenia programu stanowiło Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piaski oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z 2003r.) Ustawa ta nakłada na samorządy obowiązek przygotowania programu. Gminny Program Opieki nad Zabytkami podlega uchwaleniu przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, a następnie ogłaszany jest w dzienniku urzędowym.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele programu:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych
- b) uwzględnienie uwarunkowań zabytków
- c) zahamowanie procesów degradacji
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków
- f) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków
- g) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Wyżej wymieniona ustawa reguluje również pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym

administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami oraz ich ewidencjonowania.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2009 – 2015 jest spójny z następującymi opracowaniami:

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami został utworzony z zachowaniem głównych kierunków strategii rozwoju województwa wielkopolskiego i planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego stwierdza się potrzebę dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku. Cel ten będzie realizowany przez ochronę dorobku kulturowego, promocję aktywności kulturalnej mieszkańców, co zostało uwzględnione w programie.

Zgodnie z pkt. 5.2 „Organizacja i realizacja Wielkopolskiego Programu Opieki nad Zabytkami” w Wielkopolskim Programie Opieki nad Zabytkami zostały uwzględnione podstawowe elementy działań związanych z opieką nad zabytkami takie jak: ewidencja, dokumentacja, udostępnianie, promocja, informacja oraz opracowania popularno – naukowe, monitoring.

Zgodnie z tymi ustaleniami i przekazaniem tych zadań gminom zostanie poszerzona ewidencja zasobów dziedzictwa kulturowego oraz będzie prowadzone bieżące uaktualnianie istniejących już wpisów. Gmina dołoży również starań, aby wspierać działania zmierzające do wzbogacania dokumentacji i udostępniania zabytków.

Szczególny nacisk zostanie położony na promocję zabytków na terenie gminy. Realizując cele wskazane w ustawie i godząc je z założeniami wojewódzkimi zostanie położony szczególny nacisk na rozwój turystyki kulturowej. Efektem tych działań będzie poprawa stanu gminnej ewidencji zabytków, promocja zasobów kulturowych gminy oraz prowadzenie prac popularnonaukowych.

2.2. Opracowania wykonane na poziomie województwa:

- Strategia województwa wielkopolskiego
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
- Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad zabytkami na lata 2008 – 2011
- Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013
- Raport o stanie zabytków i założenia programu ochrony zabytków w województwie wielkopolskim
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2000- 2020. Zadanie II. 3.1.2. Program zachowania i rozwoju środowiska kulturowego: raport finalny.

2.3. Dokumenty związane z dziedzictwem kulturowym o zasięgu gminnym:

- Plan Rozwoju Lokalnego dla gminy Piaski na lata 2008 – 2013 - Uchwała Nr XXIII/150/2008 Rady Gminy Piaski z dnia 29 sierpnia 2008r
- Plan Odnowy Miejscowości Piaski na lata 2008 – 2015 - Uchwała Nr XXIV/161/2008 Rady Gminy w Piaskach z dnia 25.09.2008r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Piaski

- Plan Odnowy Miejscowości Strzelce Wielkie na lata 2009 – 2016 – Uchwała Nr XXX/203/2009 Rady Gminy Piaski z dnia 23 lutego 2009 w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Strzelce Wielkie
- Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

Gmina Piaski położona jest w południowej części Niziny Wielkopolskiej na zachodniej krawędzi Wysoczyzny kaliskiej, w odległości około 70 km od Poznania. Obejmuje obszar 100,7 km² zamieszkały przez około 8300 osób w 16 miejscowościach sołeckich. Centrum administracyjne gminy stanowi miejscowość Piaski zamieszkała przez ponad 3 tys. mieszkańców. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 12.

Gmina Piaski charakteryzuje się ciekawym położeniem. Na nizinym terenie spotkać można niewielkie wzgórza morenowe, bogate w roślinność kompleksy leśne, a także urokliwe obszary nad rzeką Dąbrówką oraz doliną Obry. Brak uciążliwego przemysłu sprawia, że gmina Piaski jest czysta ekologicznie i atrakcyjna pod względem krajoznawczym. Znajduje się tu także wiele zabytkowych obiektów sakralnych. Przez gminę przebiega Międzynarodowy Bursztynowy Szlak Rowerowy R-9 i Ziemiański Szlak Rowerowy.

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy (wpisane do rejestru zabytków – wykaz)

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy, które stały się lub mogą się stać atrakcjami turystycznymi należą:

- bazylika i klasztor na Świętej Górze – Głogówku – od wielu lat pełni ważny punkt turystyki pielgrzymkowej, na europejskiej trasie rowerowej R 9
- dawny dwór i park w Grabonogu – miejsce związane z postacią błogosławionego Edmunda Bojanowskiego, znajduje się tam również muzeum związane z tą postacią, miejsce turystyki pielgrzymkowej, na trasie R 9
- kościół w Strzelcach Wielkich – jeden z najstarszych kościołów na terenie gminy Piaski, związany z postacią renesansowego poety Kaspra Miaskowskiego
- Piaski – zespół budynków, parku. Cmentarza – Marysin – zespół szpitalny OO. Bonifratrów, miejsce rehabilitacji dla wielu osób z całego kraju.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości (gminna ewidencja zabytków – wykaz)

Bodzewko

- spichrz folwarczny, 1850 – 1880, nr rej. 1385/A z 9.02.1993

Bodzewo

- zespół pałacowy, 2 poł. XIX w. nr rej. 1560/A z 30.09.1995
- spichrz folwarczny, 1908, nr rej. 1384/A z 9.2.1993
- spichrz folwarczny, 1908, nr rej. 1386/A z 9.2.1993
- wiatrak koźła (pozostałości) 1760, nr rej. 1125/A z 29.05.1988

Dręczewo Drugie

- spichrz folwarczny, 1850, nr rej. 1387/A z 9.02.1993

Głogówko

- zespół klasztorny filipinów XVII – XVIII, nr rej. 570 z 19.05.1956

Godurowo

- park pałacowy, 2 poł. XVIII, nr rej. 74 z 2.05.1956

Grabonóg

- zajazd – dom nr 35, 1 poł. XIX, nr rej. 729 z 12.09.1969

- zespół dworski XVIII – XIX nr rej. 565 z 9.05. 1956

- lamus, nr rej. 8.05.1956

Piaski

- zespół budowlany i założenia urbanistyczne, XVIII, XIX, nr rej. 1325/A z 9.07.1992

- kościół ewangelicki, 1775- 1782, nr rej. 594 z 25.01.1957

- dzwonnica, drewna, nr rej. j. w.

Piaski- Marysin

- zespół klasztorny bonifratrów XIX / XX nr rej. 1415/A z 1. 6.1993

Podrzecze

- zespół pałacowy, poł. XIX, nr rej. 1382/A z 23.2.1973

- domy mieszkalne zabudowy folwarcznej nr rej. 1646/A z 15.1.1998

Smogorzewo

- park dworski, 2 poł. XIX w., nr rej. 1570/A z 10.11.1995

- budynki folwarczne, 2 poł. XIX w., nr rej. 1148/A z 5.10.1988

Strzelce Wielkie

-kościół parafialny p.w. św. Marcina, 1487, 1902, nr rej. 1281 z 2.11.1971

- budynek wikariatu, nr rej. 595/wlkp/A z 18.01.2008

Szelejewo

- zespół pałacowy, XVIII – XX
 - pałac, nr rej. 1507 z 10.04.1974
 - park – j.w.
 - kaplica, 1647, nr rej. 606 z 1 2. 1957
 - oficyna, nr rej. 604 z 1.02.1957
 - spichrz – j.w.

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy (wpisane do rejestru zabytków)

Głogówko

- Pieta w kościele klasztorным, nr rej. 27 z 1.06.1968
- wyposażenie kościoła klasztorного – 142 pozycje, nr rej. 34 B z 2.11.1970
- wyposażenie kościoła klasztorного – 128 pozycji, nr rej. 240 B z 18.10.1997

Strzelce Wielkie

- wyposażenie kościoła parafialnego – 14 pozycji, nr rej. 74 B z 29.03.1971
- ołtarz w grobowcu rodziny Stablewskich, nr rej. 149 B z 27.11.1971

Szelejewo

- wyposażenie kaplicy dworskiej – 6 pozycji, nr rej. 150 B z 27.11.1971
- kapliczka przydrożna z rzeźbą św. Benona, nr 151 B z 27.11.1971
- kapliczka przydrożna z rzeźbą św. Wawrzyńca, nr rej.: 152 B z 27.11.1971

3.4. Krajobraz kulturowy (obszarowe wpisy do rejestru zabytków, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

3.4.1 Wykaz parków na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków

Bodzewo - park pałacowy, zał. XIX w., nr rej. 1560/a z 30.09.1995

Godurowo - park dworski, zał. 2 poł. XVIIIw., nr rej. 74 z 2.05.1956

Grabonóg - park dworski, zał. 2 poł. XIX w. nr rej. 565 z 9.05.1956

Piaski - Marysin - park szpitalny, zał. XVIII w., nr rej. 1415/A z
1.06.1993

Podrzecze - park pałacowy, zał. 2 poł. XIX w., nr rej. 1382/A z
23.02.1973

Smogorzewo - park dworski, zał. 2 poł. XIX wieku., nr rej. 1570/A z
10.11.1995

Szelejewo - park pałacowy, zał. 2 poł.. XIX w., nr rej. 1507/A z
10.04.1974

3.4.2 Wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Piaski włączonych do ewidencji zabytków

Głogówko

Cmentarz klasztorny, zał. 2 poł. XVI w

Piaski

- cmentarz przykościelny, ewangelicki, zał. 2 poł. XVIII w.

- cmentarz parafialny, zał. 1928 r.

- cmentarz żydowski, zał. Kon. XVIII w.

Piaski – Marysin

Cmentarz zakonny przy szpitalu bonifratrów, zał. kon. XIX w.

Strzelce Wielkie

Cmentarz przykościelny, zał. 2 poł. XIX w.

Cmentarz parafialny, zał. 1925 r.

3.4.3. Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego.

Zobrazowanie rozmieszczenia istotnych składników krajobrazu kulturowego przedstawia załącznik graficzny.

Załącznik nr 1

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Piaski do rejestru zabytków wpisano 8 stanowisk archeologicznych (3 grodziska, 4 osady oraz 1 kurhan).

1. Godurowo, st. 1, AZP 63-29/109

Nr rejestru 1150/A z dnia 10.08.1989 r.

Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza z fazy B/C-E (VII-XII w.)

Grodzisko wklęste z wałem poprzecznym i fosą, o silnie zatartych kształtach. Średnica 50x45-50 m. Wzniesione na osadzie z II okresu epoki brązu.

2. Grabonóg, st. 33, AZP 64-29/20

Nr rejestru 1247/A z dnia 06.03.1992 r.

Kurhan kultury przedłużyckiej z wczesnej epoki brązu.

Duży kurhan o średnicy 22 m.

3. Podrzecze, st. 1, AZP 64-28/43

Nr rejestru 1149/A z dnia 10.08.1989 r.

Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza z fazy C/D (IX-XII w.)

Grodzisko wklęte, słabo rysujące się w terenie. Średnica ok. 60 m. W wale nasyp kamienny. Silnie znielowane.

4. Podrzecze, st. 1 a, AZP64-28/44

Nr rejestru 1152/A z dnia 10.08.1989 r.

Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy A/B-D (VI/VII-X w.)

5. Podrzecze, st. 2, AZP 64-28/45

Nr rejestru 1151/A z dnia 10.08.1989 r.

Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy D/E (X-XI w.)

6. Podrzecze, st. 3, AZP 64-28/46

Nr rejestru 1154/A z dnia 10.08.1989 r.

Osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy C/D (IX-XI w.), osada z okresu wczesnego średniowiecza z fazy F (XIII-XIV w.), osada z okresu późnego średniowiecza (XIV-XV w.)

7. Podrzecze, st. 13, AZP 64-28/56

Nr rejestru 1153/A z dnia 10.08.1989 r.

Osada kultury przeworskiej z późnego okresu lateńskiego-wczesnego okresu wpływów rzymskich (I w. p.n.e.-II w. n.e.)

8. Rębowo, st. 1, AZP 65-29/8

Nr rejestru 46 z 1959 r.

Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza [z fazy C-D (IX-XI w.)]

Grodzisko wklęste, owalne, silnie zniwelowane.

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej.

Na terenie gminy zarejestrowano następujące stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej.:

- grodzisko w Godurowie

(położone w obrębie pola uprawnego i łąki, ulega silnej niwelacji)

- grodzisko w Podrzeczu

(położone na polu uprawnym, zniwelowane)

- grodzisko w Rębowie

(położone w obrębie pola uprawnego, silnie zniwelowane)

- kurhan w Grabonogu

(położony w obrębie pola uprawnego, ulega niwelacji)

3.5.3. Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne).

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje on dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach,

zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak dodać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Piaski.

Kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk							Ilość faktów osadniczych	Ogólna ilość stanowisk
Grodziska	Cmentaryska	Cmentaryska	Osady	Punkty osadnicze	Ślady osadnicze	Inne		
4	6	2	79	3	229	11	334	202
w tym w rejestrze zabytków								
3		1	4					8

Gmina Piaski to teren położony na styku dwóch prowincji. Część północna należy do Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego i mezoregionu Pojezierza Krzywińskiego. Część południowa natomiast należy do Nizin Środkowopolskich, makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej i mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej. Ukształtowanie powierzchni terenu jest urozmaicone jedynie w północnej i zachodniej części gminy. Wynika to z położenia w strefie marginalnej ostatniego zlodowacenia, w fazie najdalszego jego zasięgu (faza leszczyńska). Powierzchnia wysoczyzny morenowej rozcięta jest tu przez pradolinę Obry (biegnącą równoleżnikowo na północnej krawędzi gminy) z całym systemem

dolin bocznych m. in. rzeki Kani (skraj zachodni gminy) i rzeki Dąbrówki (część wschodnia gminy). Z dolinami tych rzek wiąże się najgęstsze osadnictwo pradziejowe tego terenu. Pomiędzy dolinami rzecznyymi i dalej na południe, rozciąga się dosyć płaski, bezjeziorny teren równinny, o nieznacznej różnicy poziomów, przecinany niewielkimi ciekami naturalnymi i rowami odwadniającymi, w części zachodniej uchodzącymi do doliny Kani, a w części wschodniej do Dąbrówki. Centralna część terenu gminy, teren równinny, był obszarem o znacznie mniej korzystnych warunkach, głównie hydrograficznych, do rozwoju osadnictwa, co czytelne jest w dyspersji stanowisk archeologicznych.

Pokrywą glebową tworzą gleby gliniaste i bielice (teren równinny) oraz gleby bagienne i piaszczyste (doliny).

Ogółem wystąpiły w granicach gminy 202 stanowiska, w obrębie których zarejestrowano 334 fakty osadnicze. Osadnictwo to w obrębie poszczególnych stanowisk nie jest szczególnie intensywne, w 60% są to stanowiska jednoelementowe, czyli stanowią pozostałości z jednego okresu chronologicznego, na 26 % stanowisk odkryto ślady osadnictwa z dwóch okresów, a tylko 14% stanowisk to stanowiska wielokulturowe (3-5 faktów osadniczych), na których zachowały się pozostałości świadczące o ciągłości osadniczej na danym stanowisku.

Wartość poznawcza tych stanowisk jest zróżnicowana. Pomijając stanowiska archiwalne, co do których nie można było określić ich wartości (7 stanowisk), 68 % posiada małą wartość poznawczą, 22 % średnią, a tylko 10 % (20 stanowisk) to stanowiska o dużej wartości poznawczej. Osiem stanowisk archeologicznych (o dużej wartości poznawczej) z terenu gminy zostało wpisanych do rejestru zabytków.

Stanowiska położone są głównie na obrzeżach terenu gminy, przy krawędziach dolin rzecznych: Kani, Dąbrówki i Obry, a także (zdecydowanie mniej intensywnie) w sąsiedztwie niewielkich cieków, rozcinających

wysoczyznę. Osadnictwo na tym terenie trwało nieprzerwanie od epoki kamienia, poprzez epokę brązu aż do średniowiecza i czasów nowożytnych.

Na terenie gminy zarejestrowano kilka skupisk stanowisk archeologicznych

(por. załącznik graficzny nr 5).

- (I) na wschód od Rębowa, wokół grodziska, skoncentrowało się osadnictwo wczesnośredniowieczne
- (II) niezbyt intensywna koncentracja osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego w rejonie Bodzewka
- z osadnictwem doliny Kani związanych jest kilka skupisk:
 - (III) na zachód od Podrzecza skupisko osad od kultury przeworskiej do średniowiecza;
 - (IV) skupisko osadnictwa wczesnośredniowiecznego (grodzisko z osadami) na północ od Podrzecza (po zachodniej stronie torów kolejowych);
 - (V) skupisko osadnictwa pradziejowego (osady i cmentarzyska kultury łużyckiej i przeworskiej) oraz z okresu wczesnego średniowiecza w widłach Kani i Starej Kani, na zachód od Grabonogu (po wschodniej stronie toru kolejowego);
- - (VI) wokół Drżęczewa skoncentrowało się osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne
- - (VII) z pradoliną Obry związane jest skupisko osad kultury łużyckiej i z okresu wczesnego średniowiecza na północ od Smogorzewa
- - z doliną Dąbrówki wiążą się kolejne skupiska osadnicze
 - (VIII) bardzo intensywne skupisko osadnictwa od epoki brązu po wczesne średniowiecze usytuowane jest na wschód od Smogorzewa
 - (IX) na północ i wschód od Godurowa rozlokowało się osadnictwo pradziejowe (szczególnie rozwinięte kultury

przeworskiej z osadami i cmentarzyskiem) oraz
wczesnośredniowieczne (grodzisko z towarzyszącymi osadami)

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Piaski zostały zarejestrowane we wschodniej (Szelejewo) oraz zachodniej części gminy (Podrzecze, Grabonóg, Bodzewo, Bodzewko). Datowane są ogólnie na okres epoki kamienia. Z młodszego okresu tej epoki – neolitu (od 6/5 do 3 tysiąclecia p.n.e.) - znane są stanowiska głównie w północnej i zachodniej części terenu gminy. W Podrzeczu natrafiono prawdopodobnie na ślad kultury lendzielskiej, w Grabonogu i Smogorzewie zachowały się ślady osadnicze kultury pucharów lejkowatych, a w Grabonogu i Godurowie ślady osad kultury amfor kulistych. Ogółem znaleziska z epoki kamienia stanowią 8 % wszystkich zarejestrowanych faktów osadniczych.

Na kolejną epokę (wczesną epokę brązu) datowanych jest 6 śladów penetracji osadniczej w rejonie Godurowa i Grabonogu, m.in. pozostałości kultury przedłużyckiej (około 2 tys. lat p.n.e.) w postaci kurhanu w Grabonogu oraz kurhanu w Podrzeczu.

13 % faktów osadniczych związanych jest z kulturą łużycką datowaną od ok. 1400 – 400 p.n.e. Zarejestrowano ją na 43 stanowiskach. W rozproszeniu wystąpiła na całym obszarze gminy, lecz wyraźne zagęszczenie tego osadnictwa obserwuje się w rejonie Grabonogu i Smogorzewa, gdzie koncentruje się połowa z wszystkich stanowisk łużyckich. Obok osad tej kultury i mniejszych śladów tego osadnictwa zarejestrowano trzy cmentarzyska z tego horyzontu chronologicznego: dwa w rejonie Grabonogu oraz jedno przy Bodzewie.

Kolejny ważny okres w pradziejach związany jest z kulturą przeworską rozwijającą się w Okresie Wpływów Rzymskich (ok. 200 p.n.e. – 400 n.e.), która również na terenie gminy odcisnęła swe piętno w postaci pozostałości osadnictwa. Zaistniała ona na 41 stanowiskach (12 % ogółu faktów osadniczych). Osady tej kultury zlokalizowane są w zasadzie podobnie jak

kultura łużycka, na terenach związanych z dolinami rzek, głównie w rejonie Podrzecza i Grabonogu na zachodzie oraz w rejonie Smogorzewa, Godurowa i Szelejewa na wschodzie. Na pozostałym terenie wystąpiła pojedynczo i tylko w formie śladów tego osadnictwa. Cmentarzyska kultury przeworskiej odkryto jedynie w północnej części gminy: w Drzeczewie, Godurowie i Grabonogu.

Najbogatsze osadnictwo tego terenu związane jest z okresem wczesnego średniowiecza. Zostało ono zarejestrowane na 93 stanowiskach (co stanowi 27 % wszystkich faktów osadniczych). W dużej części wykształca się ono w terenie posiadającym już wcześniej duże tradycje osadnicze, a więc głównie w dolinach rzecznych i ich zlewni. Jednak w okresie wczesnego średniowiecza zajmowane są nie tylko rejony dolin rzecznych ale i tereny wysoczyzny (choć w zdecydowanie mniejszym natężeniu ilościowym i jakościowym). W tym czasie kształtuje się obecny układ miejscowości, stanowiska średniowieczne i nowożytnie występujące w pobliżu obecnych miejscowości wyznaczają tym samym ich metrykę. Stosunkowo wcześnie, bo już około VIII w. dochodzi tu do wykształcenia się grodów, będących pierwszym przejawem feudalizacji tych obszarów i kształtowania się organizmów plemiennych i później państwowego. Wszystkie powstały w terenie z natury obronnym, podmokłym. W dolinie Dąbrówki powstał najstarszy niewielki gródek w Godurowie. Później wzniesiono gród (?) w Szelejewie oraz grody w Podrzeczu (dolina Kani) i Rębowie (Rów Bodzewski). „Wokół” grodów koncentrowało się osadnictwo otwarte w postaci stałych, długotrwałych, rozległych osad (jak np. trzy osady w Podrzeczu wpisane do rejestru zabytków, czy osady w Grabonogu i Godurowie) jak i osadnictwo jedno- lub kilkudworcze czy wręcz sezonowe, którego obecność rozpoznaje się dziś w postaci bardzo licznych śladów tego osadnictwa. Od XI-XII w. tereny tutejsze stanowiły domenę rozwijającej się własności prywatnej i kościelnej. Włości panującego należały tu wtedy do wyjątków. Ślad po osadach służebnych (trudniących się posługami łowieckimi) zachował się jedynie w dwóch nazwach miejscowych – Strzelcach Wielkich i Strzelcach

Małych (utraconych zresztą przez monarchę na rzecz rycerstwa w XV w.). Przejściowo książęce były również Szelejewo i Grabonóg. Około połowy XIII w. zaczęto tworzyć sieć parafialną. Najstarszy kościół (siedziba parafii) na terenie gminy Piaski powstał w Strzelcach Wielkich (1389 r.). Na terenie gminy nie rozpoznano jak dotychczas żadnego z cmentarzysk wczesnośredniowiecznych (zarówno pogańskich jak i chrześcijańskich).

Praktycznie wszystkie stanowiska archeologiczne (w świetle badań AZP) zarejestrowane są poza terenem zabudowanym. Jednak należy mieć na uwadze, że mające nawet po kilkaset lat wsie nie zawsze powstawały w próżni, lecz wyrosły na bazie starszego osadnictwa, które rejestrowane jest nieraz tuż przy zabudowaniach. Pod dzisiejszą zabudową wsi mogą więc zalegać, nie do końca rozpoznane jeszcze, historyczne warstwy osadnicze (od okresu lokacji) oraz potencjalne zabytki archeologiczne (także pradziejowe i wczesnodziejowe – zważywszy na ich występowanie na przyległych obszarach - oraz nowożytny).

Wiele wsi gminy Piaski ma średniowieczną metrykę. Pierwsze wzmianki w źródłach pisanych o miejscowościach pochodzą: Dręczewo (1258 r.), Grabonóg (1275 r.), Rębowo (1293 r.), Smogorzewo (1305 r.), Strzelce Wielkie (1310 r.), Szelejewo (1310 r.), Bodzewo (1337 r.), Podrzecze (1337 r.), Godurowo (1417 r.). Z osadnictwem i działalnością gospodarczą średniowiecznych i nowożytnych wsi związane są ich ślady rejestrowane na 42 stanowiskach późnośredniowiecznych (13 % faktów osadniczych) i 32 stanowiskach, na których wystąpiły materiały nowożytne (blisko 10 % faktów osadniczych).

Do odkrywania nowych, nieznanych kart historii gminy mogą przyczyniać się nie tylko planowe prace badawcze, ale także wszelkiego rodzaju inwestycje (prace ziemne), gminne czy prywatne.

Na załączniku graficznym dotyczącym stanowisk archeologicznych wyznaczono strefy ochrony stanowisk archeologicznych wyznaczające zasięg

odkrytego dziedzictwa archeologicznego gminy obejmującego również tereny o dużym potencjale osadniczym.

3.6. OBIEKTY Z TERENU GMINY PIASKI UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW

ALEKSANDRÓWKO

1. MIEJSCOWOŚĆ ZLIKWIDOWANA

Rozporządzenie MSWiA w sprawie ustalenia, zmiany i znaszenia urzędowych nazw niektórych miejscowości oraz obiektów fizjograficznych.

Dz. U. 264 poz. 2 208 z 27.12.2005r. W wykazie zmienionych urzędowych nazw miejscowości poz. 686.

ANTECZKÓW

2. ZESPÓŁ FOLWARCZY, wł. AWRSP:

- a. obora, mur., pocz. XX,
- b. budynek inwentarski, mur., pocz. XX,
- c. stodoła, mur., pocz. XX,
- d. 2 domy, mur., 1 ćw . XX.

BIELAWY SZELEJEWSKIE

3. ZESPÓŁ FOLWARCZY, wł. AWRSP:

- a. rządcówka, mur., XIX/XX,
- b. 2 obora, mur., k. XIX,
- c. stodoła, mur., k. XIX,
- d. spichlerz, mur., k. XIX.

BODZEWKO DRUGIE

4. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

- a. dwór, mur., 2 poł. XIX,
 - b. pozostałości parku krajobrzowego, k. XIX (?),
- FOLWARK:
- c. obora, mur., 1899, rozbud. Od wsch. 1. 70 XX,
 - d. chlewnia, mur., ok. 1880,

e. **spichlerz**, mur., 3 ćw. XIX,

f. kuźnia, mur., 2 poł. XIX.

g. pozostałości ogrodzenia z bramą wjazdową, mur., pocz. XX,

KOLONIA MIESZKALNA:

h. 2 czworaki, ob. Domy nr 8 i 11, mur.-szach., ok. 1840, czworak, ob. Dom nr 7, szach., 1840, wymiana ścian na mur. 2 dek. XX, wymiana pokrycia dachu 1. 50 XX,

j. czworak, ob. Dom nr 13 mur.-szach., 1840, wymiana pokrycia dachu 1955,

k. 2 domy wielorodzinne, ob. Nr 10 i 12, mur., pocz. XX,

5. DOM NR 2, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur. 1932.

6. DOM NR 4, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur. 1 ćw. XX.

7. DOM NR 13, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, szach.-mur., 4 ćw. XIX

8. DOM NR 14, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur. 1 ćw. XX,

9. DOM NR 15, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur. 1 ćw. XX.

BODZEWKO PIERWSZE

10. DOM NR 2, wł. Anna Kowalewska, mur., 1932.

11. DOM NR 3, wł. Czesław Lagódka, mur., 1931.

12. DOM NR 5, wł. Janusz Skorupka, mur., 1 dek. XX.

13. DOM NR 9, wł. Katarzyna Michalak, szach., 2 poł. XIX.

14. DOM NR 10, wł. Kazimierz Gubański, szach., 2 poł. XIX.

BODZEWO

15. ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZANY:

a. **pałac** (pierwotnie przytułek dla wdów i sierot po pastorach niemieckich), wł. Dom Dziecka w Bodzewie, mur., ok. 1900-1915,

b. **park krajobrazowy**, wł. Dom Dziecka w Bodzewie, 2 poł. XIX,

FOLWARK, WŁ. AWRSP:

c. kancelaria, ob. Biuro, mur., 4 ćw. XIX, przebud. Pocz. XX,

d. stodoła, mur.(kam.), 1920, remont. 1. 30 XX,

e. **spichlerz**, mur., 1850, dobud. 3 kondygnacji i zmiana konstrukcji dachu 1926,

f. **spichlerz**, mur., 1908,

g. kuźnia, ob. magazyn, mur., 1910,

h. czworak, ob. dom nr 4, mur., pocz. XX.

16. DOM NR 5, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur.1905

17. DOM NR 7, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur. 1 ćw XX.

18. DOM NR 9, wł. Leszek Lekowski, szach., 3 ćw. XIX,

19. DOM NR 13, wł. Jan Chudy, mur., pocz. XX,

20. DOM NR 16, wł. Leszek Marciniak, mur., 1 ćw. XX,

21. DOM NR 17, wł. Władysław Karolewicz, mur., 1 ćw. XX,

22. DOM NR 26, wł. Jan Żalik, mur., pocz. XX,

23. DOM NR 29, wł. Aniela Banaszak, mur., k. XIX,

24. DOM NR 40, wł. Stefan Radoła, mur., 1 ćw. XX,

25. DOM NR 47, wł. Tadeusz Filipiak, mur., 1 ćw. XX,

26. DOM NR 54, wł. Joanna Nawrocka, szach.(?)-mur., k. XIX,

27. DOM NR 55, ob. nie użytkowany, wł. Sławomir Kaczmarek, mur., pocz. XX,

28. DOM NR 62, ob. biblioteka, wł. Marian Markowski, mur., k. XIX,

29. DOM NR 73, mur., 1 ćw. XX,

30. DOM NR 74, wł. Józef Dworczak, mur., 1 ćw. XX,

31. DOM NR 81, wł. Roman Wojciechowski, mur., 1 ćw. XX,

32. STODOŁA w zagrodzie nr 2, wł AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, szach., XIX/XX,

33. STODOŁA w zagrodzie nr 46, wł. Kazimierz Mrozek, mur., 1 ćw. XX,

34. **WIATRAK – KOŹLAK**, drewn., zachowany tylko koziół i kamienie młyńskie.

DRZĘCZEWO DRUGIE

35. POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU DWORSKO-FOLWARCZNEGO, wł. AWRSP:

a. rzędówka, ob. dom, mur., 1815, przebud. k. XIX,

b.kancelaria, mur., 1890,

I PODWÓRZE FOLWARCZNE:

c. stajnia koni wyjazdowych i uprzężalnia, mur., 1909,

d. stajnia, ob. owczarnia, mur.(kam.), ok. 1900, remont. 1933-1934,

e. obora, mur., k. XIX,

f. chlewnia, mur., 1905, remont. Dach 1938

g. jałownik, ob. owczarnia, mur.(kam.), ok. 1900, remont. 1933-1934,

h. stodoła, mur., 1875, remont. 1970 i 1971,

i. stodoła, mur., 1900,

j. stodoła, mur., 4ćw. XIX, cz. Przebud. Wnętrza ok 1960-1970, wymiana więźby dachowej 1983-1984,

- k. **spichlerz**, mur., ok 1850, remont. 1936-1937,
- l. kuźnia, ob. magazyn ogrodniczy, mur., ok. 1870,
- m. kuźnia, mur., 1912,
- n. stelmacharnia, ob. stolarnia, szach., ok. Poł. XIX, wymiana ścian na mur. 1937,
- o. pozostałości ogrodzenia z bramą i furtką, mur.(kam.), pocz. XX,
- p. park krajobrazowy, k. XIX,

II PODWÓRZE FOLWARCZNE:

- r. owczarnia, ob. jałownik, mur., k. XIX,
- s. stodoła, mur., pocz. XX,
- t. dom pracowników folwarcznych, mur., 2 poł. XIX,

KOLONIA MIESZKALNA PRACOWNIKÓW FOLWARKU:

- u. ośmiorak, ob. dom nr 2, mur., k. XIX,
- w. czworak, ob. dom nr 13, szach., 1800, wymiana ściany na mur. I systemu ogrzewczego 2 dek. XX,
- x. 7 czworaków, ob. domy nr 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 10, mur., 1 ćw. XX.

DRZĘCZEWO PIERWSZE

- 36. SZKOŁA, mur., 1 ćw. XX,
- 37. DOM NR 4, wł. Stanisław Kubiak, mur., pocz. XX,
- 38. DOM NR 6, wł. Marian Nawrot, mur., pocz. XX,
- 39. DOM NR 11, wł. Dorota Słomińska, mur., l. 30 XX,
- 40. DOM NR 13, wł. Andrzej Piotrowski, mur., l. 30 XX,
- 41. DOM NR 17, wł. Aniela Szperlik, szach.-mur., XIX/XX,
- 42. DOM NR 27, wł. Franciszek Walkowiak, mur., k. XIX.

GŁOGÓWKO

43. ZESPÓŁ KLASZTORNY FILIPINÓW NAŚWIĘTEJ GÓRZE:

- a. **kościół, p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Filipa Neri**, mur., 1677-1682, *proj. Baltazar Langhena, bud. Pod kierunkiem Jerzego Catenazziego*, II etap budowy 1685-1696, *arceg. Andrzej I i II Catenazzi*, bud. Kopyły z latarnia i hełmy wieży 1726-1728, *proj. Pompeo Ferrari, bud. Jan Adam Stier*, wymiana pokrycia kopyły na miedziane 1756, dobud. Zakrystii i 4 wieżyczek 1758, schody i balustrady przed fasadą 1774-1780, *bud. Józef Prokański i Jan*

Rimpler, remont. wewnątrz 1864-1868, prace przy kopule 1954-1968, remont. wewnątrz 1664- 1968, nowe tynki 1972-1973,

b. **klasztor, mur.**, 1732-1736, ukończony ok. 1748, *proj. Pompeo Ferrari* przy współpracy *bud. Jana Adama Stiera*, hełm na wieży zegarowej 1756, przebud. 2 kondygnacji 4 ćw. XIX, przebud. Kaplicy w narożu pn.-wsch. 1928, remont. kaplica 1927, remont. wewnątrz 1977, remont. elewacje 1981-1982, wyburzenie ścianek działowych na 2 kondygnacji 1987,

c. łącznik klasztoru z zakrystią, mur., 1748, *bud. Jan Adam Stier*

d. studnia w wirydarzu, drewn., XVIII (lub 1657),

e. **ogrodzenie kościoła z bramą**, mur., ok. 1757, *proj. Pompeo Ferrari (?)* uzupełnione i remont. 1974/1978,

f. **ogrodzenie klasztoru z bramą i budynkiem bramnym**, mur., ok. poł. XVIII, dobud. Przy bramie salek katechetycznych 1974,

g. budynek gospodarczy, mur., 1850,

h. **schronisko dla starców** (d. Pracowników majątków fundacyjnych klasztoru), ob. dom nr 15, mur., 2 poł. XIX, remont. 1979,

i. kaplica ze studnią i cudownym źródłem, mur., 1780, bud. Ogrodzenia i nakrycie studni daszkiem 1781,

j. **3 budynki zajazdu, tzw. Nadolnika** (ob. na terenie Gostynia, ul. Jana Pawła II (Wolności) nr 52-54), mur., 2 poł. XVIII.

GODUROWO

44. ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO:

a. dworzec, mur,-szach., pocz. XX,

b. dom mieszkalny, mur., pocz. XX.

45. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

a. ruina dworu, mur., 1 poł. XVIII, rozbud. XVIII i pocz. XX, spalony 1946,

b. rządcówka (oficyna ?), ob. biuro i mieszkania, mur., 2 poł. XIX, cz. Przebud. pocz. XX,

c. **park krajobrazowy**, k. XVIII, przekształcony XIX,

d. kapliczka z figurką MB z Dzieciątkiem, mur., 1883,

FOLWARK:

e. obora, mur., 4 ćw. XIX,

f. stodoła, mur.(kam.), 4 ćw. XIX,

g. spichlerz, ob. magazyn, mur., 4 ćw. XIX, cz, przebud.

46. DOM NR 5, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Karolew, mur., 1 ćw. XX,

47. DOM NR 7, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Karolew, mur., XIX/XX,

48. DOM NR 8, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Karolew, mur., pocz. XX,

49. DOM NR 10, wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Karolew, mur., 4 ćw. XIX.

GRABONÓG

50. **KARCZMA**, ob. dom mieszkalny nr 66 (d. 35), wł. Prywatna, mur., ok 1820, przebud. wnętrza 1955, gruntownie remont. 1985,

51. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

a. pałac, wł. ZSR w Grabonogu, mur., ok 1820, dobudskrzydła pd.(?) l. 80 XIX, przebud. l. 20 XX, *arch. Marian Andrzejewski*, przebud. i podwyższony o 1 kondygnację po 1945,

b. **dwór**, następnie oficyna, ob. Muzeum im. Edmunda Bojanowskiego, wł. ZSR w Grabonogu, szach., 1800, przybudówka wsch. 1 poł. XIX, gruntownie remont. 1954, remont. 1980-1981,

c. studnia, wł. ZSR w Grabonogu, drewn., 1 poł. XIX, gruntownie remont. 1983,

PODWÓRZE FOLWARCZNE, wł. AWRSP:

d. owczarnia, mur., 1 ćw. XX,

e. **lamus**, ob. budynek gospodarczy, mur., 1820,

f. spichlerz, mur., 1881,

g. **park**, XIX,

KOLONIA MIESZKALNA PRACOWNIKÓW FOLWARKU wł. AWRSP

h. 3 czworaki, ob. domy nr 55, 56, 58, mur., pocz. XX,

52. ZESPÓŁ DOMU NR. 21, wł. Jan i Edward Stefaniakowie:

a. dom, szach., 2 poł. XIX,

b. stodoła, szach., 2 poł. XIX,

- 53. DOM NR 5, wł. EG Piaski, mur., pocz. XX,
- 54. DOM NR 6, wł. Józef Matuszewski, mur., 1 ćw. XX
- 55. DOM NR 20 (z kapliczka słupową), wł. Wiesław Okrent, mur., pocz. XX,
- 56. DOM NR 22, wł. Józef Katarzyński, mur., 4 ćw. XIX,
- 57. DOM NR 23, wł. Stanisław Marciniak, mur., 1 ćw. XX,
- 58. DOM NR 28, wł. Andrzej Busz., 1 ćw. XX,
- 59. DOM NR 55, wł. wł. AWRSP i Spółdzielnia Mieszkaniowa Gola, mur., 1 ćw. XX.

LAFAJETOWO

- 60. DOM NR 5, wł. Jerzy Gorwa, mur., pocz. XX.

LIPIE

- 61. KAPLICZKA SŁUPOWA z figurą św. Jana Nepomucena, mur., pocz. XX,
- 62. DWORZEC KOLEJOWY, mur., pocz. XX,
- 63. ZESPÓŁ FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

- a. rzędcówka, mur., k. XIX,
- b. obora, ob. owczarnia, mur., 2 poł. XIX,
- c. czworak (?), ob. dom nr 26, mur., k. XIX,
- d. czworak, mur., k. XIX,

- 64. ZESPÓŁ DOMU NR 16, wł. Wojciech Frąckowiak:

- a. dom, mur., pocz. XX,
- b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.

ŁÓDŹ

- 65. ZESPÓŁ FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

- a. rzędcówka, ob. dom nr 6, mur., 1928,
- b. obora, mur., 3 ćw. XIX, remont. 1935,
- c. stodoła, mur., k. XIX.

MICHAŁOWO

- 66. ZESPÓŁ SZKOŁY (2 budynki), mur., pocz. XX,
- 67. ZESPÓŁ DOMU NR18, wł. Jan Borowczyk:

- a. dom, szach., 1 poł XIX,
- b. stodoła, szach., 2 poł.XIX,

68. DOM NR 8, wł. Leon Dratwiak, mur., pocz. XX,
 69. DOM NR 12, wł. Marian Jankowiak, mur., pocz. XX,
 70. DOM NR 21, wł. Bożena Gembiak, mur., pocz. XX,
 71. DOM NR 24, wł. Paweł Wesolek, mur., l. 30 XX,
 72. DOM NR 26, wł. Czesław Wojciechowski, mur., pocz. XX,
 73. DOM NR 27, wł. Rafał Kolan, mur., pocz. XX,
 74. DOM NR 31, wł. Roman Mrozek, mur., pocz. XX,
 75. DOM NR 32, wł. Józef Wawrzyniak, mur., pocz. XX,
 76. DOM NR 33, wł. Marcin Lewandowski, mur., pocz. XX.
86. DOM NR 34, wł. Damian Walny, mur., pocz. XX,
87. DOM NR 36, wł. Marek Klupś, mur., l. 30 XX,
88. DOM NR 40, wł. Roman Dudkowiak, mur., pocz. XX,
89. DOM NR 41, ob. budynek gospodarczy, wł. Janusz Urbaniak, mur. pocz. XX
90. DOM NR 46, wł. Albert Jankowiak, mur., 1 ćw. XX
91. DOM NR 54, wł. Kazimiera Ostrowska, mur., k. XIX
92. DOM NR 55, wł. Adam Puślecki, mur., 1 ćw. XX
93. BUCYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 15, wł. Aniela Markowska, mur., 1 ćw. XX
94. STODOŁA w zagrodzie nr 30, wł. Waldemar Leceiejewski, szach.-drew., k. XIX.

PIASKI

UKŁAD URBANISTYCZNY, XIV.

86. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO, ob. rzyn.-kat. Par. p.w. Niepokalanego Serca Marii:
- a. **kościół**, szach., 1775-1782, remont. 1892 *bud. Krauze* z Gostynia, zniszczenie fasady zach. 1845, remont. 1950-1964, *bud. Ryba* z Wałkowa oraz 1955,
 - b. kaplica cmentarna, mur., 2 poł. XIX
 - c. **dzwonnica**, drewn., 3 ćw. XVIII lub 1 poł. XIX,
 - d. pastorówka, ob. szkoła podstawowa, ul. Dworcowa nr 3, mur., pocz. XX
 - e. plebania, ul. Dworcowa nr 28, mur., 1 ćw. XX, gruntownie remont. i cz. Przebud. po 1945,
 - f. szpital parafialny, ul. Dworcowa nr 2, mur., pocz. XX

87. ZESPÓŁ KLASZTORNY I SZPITALNY BONIFRATÓW w Marysinie, od 1956 szpitala przeciwgruźlicznego:

- a. **klasztor ze szpitalem**, mur., 1893-1895, przebud. frontowego skrzydła szpital z reflektarzem 1908-1909, przełożenie dachu 1988-1989,
- b. **kaplica**, mur., 1905-1907, *bud. Piątkowski z Gostynia*, remont. 1986, przełożenie dachu 1988-1989,
- c. **szpital**, mur., 1903-1904, przełożenie dachu 1988-1989,
- d. dom lekarz, ob. mieszkalny, ul. Dworcowa nr 22 (d. 20), mur., 1900-1901
- e. **budynek mieszkalno-gospodarczy ze spichlerzem**, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989,
- f. **budynek gospodarczy**, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989
- g. budynek gospodarczy, mur., 1893-1894, przełożenie dachu 1988-1989
- h. **kostnica**, mur., 1916, przełożenie dachu 1988-1989
- i. **kapliczka słupowa**, mur., 1905
- j. **park leśny z cmentarzem zakonnym**, 1897,
- k. kaplica cmentarna, mur., k. XIX,
- l. ogrodzenie, mur., pocz. XX

- 88. RATUSZ, ul. 6 stycznia nr 1, mur., 1897,
- 89. SZKOŁA ul. Szkolna nr 1, mur., pocz. XX
- 90. PRZEDSZKOLE, ul. Dworcowa nr 23, mur., 1930
- 91. POCZTA, ul. 6 stycznia nr 2, mur., 1895
- 92. DWORZEC KOLEJOWY, mur., pocz. XX

UL. DWORCOWA

- 93. DOM NR 1, mur., pocz. XX
- 94. DOM NR 5, mur., pocz. XX
- 95. DOM NR 7, mur., pocz. XX
- 96. DOM NR 13, mur., pocz. XX

UL. GOSTYŃSKA

- 97. DOM NR 5, mur., 2 poł. XIX
- 98. DOM NR 6, mur.(szach?), 2 poł. XIX
- 99. DOM NR 7, mur., pocz. XX

UL. GRUNWALDZKA

100. DOM NR 7, mur.(szach?), XIX/XX

101. DOM NR 13, szach., 1 poł. XIX

102. DOM NR 21, mur., k. XIX

UL. GWARNA

103. DOM NR 3, mur., pocz. XX

UL. ŚW. MARCINA

104. DOM NR 2, mur., pocz. XX

105. DOM NR 3, mur., l. 30 XX

106. DOM NR 11, mur., 1 ćw. XX

107. DOM NR 18, mur., k. XIX

108. DOM NR 20, mur., XIX/XX

UL. POZNAŃSKA

109. DOM NR 1, mur., pocz. XX

RYNEK

110. DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX

111. DOM NR 3, mur., 3 ćw. XIX

112. DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX

113. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX

114. DOM NR 6, mur., k. XIX

115. DOM NR 7, mur., XIX/XX

116. DOM NR 9, mur., pocz. XX

117. DOM NR 11, mur., k. XIX

118. DOM NR 13, mur., k. XIX

119. DOM NR 14, mur., pocz. XX

UL. SIENKIEWICZA

120. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX

121. DOM NR 19, mur., 2 poł. XIX

UL. SŁOWACKIEGO

122. DOM NR 1, mur., pocz. XX

123. DOM NR 11, mur., 1932

UL. STRZELECKA

124. DOM NR 1, mur., k. XIX

125. DOM NR 7, mur., pocz. XX

UL. 6 STYCZNIA

126. DOM NR 6 szach., 1 poł XIX

UL. SZKOLNA

127. DOM NR 2, mur., pocz. XX

128. DOM NR 3, mur., pocz. XX

129. DOM NR 4, mur., pocz. XX

130. DOM NR 8, mur., 1 ćw. XX

131. DOM NR 10, mur., XIX/XX

132. DOM NR 11, mur., k. XIX

UL. WARSZAWSKA

133. DOM NR 2, mur., ok. poł. XIX

134. DOM NR 5, mur., pocz. XX

135. DOM NR 6, mur., 1 poł. XIX

136. DOM NR 9, mur., k. XIX

137. DOM NR 11, (z bramą), mur., 2 poł. XIX

138. DOM NR 12, mur., XIX/XX

139. DOM NR 13, mur., k. XIX

140. DOM NR 14, mur., k. XIX
141. DOM NR 18, mur., pocz. XX
142. DOM NR 28, mur., k. XIX
143. DOM NR 31, mur., ok. poł. XIX

UL. WĄSKA

144. DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX
145. DOM NR 6, mur., 1934

UL. ZIELONA

146. DOM NR 1, mur., 1 ćw. XX
147. STODOŁA, mur., pocz. XX

PODRZECZE

148. ZESPÓŁ SZKOŁY:

- a. szkoła, mur., pocz. XX
b. stodoła, mur.-drewn., 1 ćw. XX,

149. ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

a. **pałac**, mur., ok. 1848, *arch. Karol Württemberg(?)*, rozbud. Od zach i pd. XIX, remont. 1986

b. **park krajobrazowy**, 2 poł. XIX

FOLWARK:

- c. Rządcówka, ob. dom nr 40, mur., 4 ćw. XIX, przebud po 1945
d. obroa ze spichlerzem, mur., ok 1880, remont. l. 70 XX.
e. kuźnia, mur., ok. 1880-1900, remont. ok 1950-1960,
f. brama na teren folwarku, mur., ok. 1848

KOLONIA MIESZKALNA:

- g. **dwojak, ob. dom nr 4**, mur., 1 ćw. XX
h. trojak, ob. dom nr 7. mur., XIX/XX

i. czworak, **ob. dom nr 5**, mur., ok. 1880-1900

j. sześciorak, ob. dom nr 6, mur., ok. 1880-1900

150. DOM NR 19, wł. Piotr Andrzejewski, mur., 1 ćw. XX

151. DOM NR 21, wł. Anna Wyrzykiewicz, mur., pocz. XX

152. DOM NR 22, wł Edward Olejniczak, mur., 4 ćw. XIX

153. DOM NR 35 (d. 42), wł. Czesław Domachowski, mur., pocz. XX

154. STODOŁA, w zagrodzie nr 18, wł. Jan Andrzejewski, mur., pocz. XX

155. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 27, mur., pocz. XX

RĘBOWO

156. ZESPÓŁ SZKOŁY:

a. szkoła, mur., 1 ćw. XX

b. dom z częścią gospodarczą, mur., 1 ćw. XX

157. DOM NR 4, wł. Jan Gubański, sza., 1855

158. DOM NR 12, wł. Andrzej Smektała, mur., 1 ćw. XX

159. DOM NR 14, wł. Henryk Przybylak, mur., pocz. XX

160. DOM NR 17, wł. Ryszard Nowicki, szach., 2 poł. XIX

161. DOM NR 34, wł. Maria Sobótka, drewn., 1943

162. DOM NR 41, wł. Franciszek Bogusz, mur., 1 ćw. XX

163. STODOŁA w zagrodzie nr 25, wł. Janusz Pawlak, szach., 4 ćw. XIX

SMOGORZEWO

164. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, wł. SHR Dusina:

a. dwór, mur., pocz. XIX, przebud. ok. poł. XIX, przebud i odbud. Części pd. k. XIX

b. **park krajobrazowy**, ok. poł. XIX

FOLWARK:

c. chlewnia, mur.-drewn., 1 dek. XX

- d. stajnia z wozownią (chlewnia), mur., 2 poł. XIX, remont i przebud. 1970
- e. spichlerz, mur., 2 poł. XIX, przebud. 1900
- f. stodoła, mur., 1889, przebud. ok. 1960-1970
- g. gorzelnia, mur., 1850, cz.przebud. 1907, remont. i dobud. Przybudówki ok 1960-1970, remont 1987
- h. spichlerz, ob. dom ze stodołą, mur.(kam.), 3 ćw. XIX, remont. 1928.

165. ZAGRODA NR 3, wł. Stanisław Murawiec:

- a. dom, mur., XIX/XX
- b. budynek gospodarczy, mur.(kam.), pocz. XX

166. ZAGRODA NR 30, wł. Marian Woźniak:

- a. stodoła, mur., 1 ćw. XX
- b. budynek gospodarczy, szach.-drewn., k. XIX

167. ZAGRODA NR 54, wł. Stanisław Zaremba:

- a. stodoła, szach., k. XIX
- b. budynek gospodarczy, mur., i ćw. XX

168. DOM NR 4, wł. Sylwester Szymoniak, szach., k. XIX

169. DOM NR 22, wł. Bernard Gano, szach., 4 ćw. XIX

170. DOM NR 44, wł. Jarosław Wolny, mur., XIX/XX

STRZELCE MAŁE

171. ZAGRODA NR 3, wł. Czesław Jeniec:

- a. dom, mur., XIX.XX
- b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX

172. ZAGRODA NR 9, wł. Franciszek Celka:

- a. dom, mur., 1 ćw. XX
- b. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX

173. DOM NR 6, wł. Zenon Maleszka, mur., k. XIX

174. DOM NR 7, wł. Stanisław Nowacki, szach., 2 poł. XIX

175. DOM NR 8, wł. Henryk Frąckowiak, mur., pocz. XX

176. DOM NR 25, wł. Błażej Antosik, mur., 1 ćw. XX

177. DOM NR 32, wł. Katarzyna Jurczyńska, mur., 1 ćw. XX

178. DOM NR 36, wł. Maria Sowińska, szach., 2 poł. XIX

STRZELCE WIELKIE

179. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MARCINA BPA:

a. **kościół, mur.**, 1487-1490. restaur. Przed 1686, wymiana więźby dachowej XVIII, dobud. Wieży 1862, dobud. Kruchty 1896, dobud. transeptu i prezbiterium z zakrystiami 1902-1903, *arch. Roger Sławski*

b. organistówka, mur., 4 ćw. XIX

c. kaplica grobowa rodziny Stablewskich, mur., 4 ćw. XIX

d. ogrodzenie, mur.(kam.), k. XIX

e. Plebania, mur., k. XIX

f. wikarówka, ob. dom sióstr zakonnych, mur., pocz. XX

g. dom starców i szpital parafialny, ob. dom nr. 7, mur., 1 poł. XIX, przebud.

h) budynek wikariatu, sali parafialnej z domem zarządcy dóbr kościelnych wraz z frontowym ogrodzeniem, podórzem gospodarczym i ogrodem w Strzelcach Wielkich wpisanym pod numerem 595/Wlkp/A decyzją z dnia 18 stycznia 2008 roku.

180. SZKOŁA, ob. dom mieszkalny nr 54, mur., pocz. XX

181. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, wł. AWRSP:

a. dwór, mur., 2 poł. XIX

b. chlewnia, mur., 1 dek. XX

c. obora z częścią mieszkalną, mur., ok 1890-1900, nadbud. 2 kondygnacji nad częścią mieszkalną 1950

d. spichlerz, mur., 1850, remont. l. 70 XX

182. DOM NR 48, wł. Józef Dworzak, mur., l. 30 XX

183. DOM NR 50, wł. Jan Maćkowiak, mur., pocz. XX

184. DOM NR 52, wł. Franciszek Dolata, mur., 1911
185. DOM NR 55, wł. Jan Musiał, mur., 1 ćw. XX
186. DOM NR 56, wł. Władysława Kołodziejczak, mur., 1 ćw. XX
187. DOM NR 61, wł. Czesław Wojciechowski, mur., 1 ćw. XX
188. DOM NR 65, wł. Stanisław Osiecki, mur., 1930
189. DOM NR 67, wł. Konrad Kwiniecki, mur., 1 ćw. XX
190. DOM NR 68, wł. Henryk Dolata, mur., 1 ćw. XX
191. DOM NR 70/71, wł. Genowefa Kulczak, szach., 2 poł. XIX
192. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 34, wł. Henryk Gnacy, mur., 1 ćw. XX
193. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 41. wł. Czesław Binkowski, mur., 1 ćw. XX

SZELEJEWO

194. SZKOŁA, mur., pocz. XX
195. ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO:
- a. dworzec, mur., pocz. XX
 - b. budynek gospodarczy, mur., pocz. XX
 - c. dom dróżnika, mur., 1 ćw. XX
196. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
- a. **dwór, ob. oficyna**, mur., ok. 1820, rozbud. Od wsch i zach. Pocz. XX, remont. 1975-1978
 - b. **pałac myśliwski**, mur., 1906, cz. Spalony 1945, remont. l. 50 i 70 XX
 - c. oficyna, mur., pocz. XIX, remont i przebud. 1978
 - d. **kaplica**, mur., 1647, remont. XVIII, 1 ćw. XX i 1976-1977
 - e. stróżówka, ob. dom mieszkalny, mur., 1920, remont. 1977
 - f. ogrodzenie z 2 bramami, mur.(kam.), pocz. XX
 - g. **park krajobrazowy** z aleją lipową, pocz. XX
- PN. PODWÓRZE FOLWARCZNY:

h. oficyna (dom koniuszego?), ob. dom nr. 2, mur., 1 poł. XIX

i. dom, tzw. Kasyno, ob. dom nr 7, mur., k. XIX

j. stajnia koni wyjazdowych, mur., k. XIX.

k. stajnia, mur., k. XIX

l. 2 stodoły, mur., k. XIX

m. spichlerz, mur., 1 poł XIX, remont. 1978

n. zespół browaru:

- browar, ob. gorzelnia, mur., ok. poł. XIX, przebud. na gorzelnię 1880

- dom gorzelnego, mur., 1896, rozbud. Od pn i remont 1979

o. kuźnia, mur., 1912, remont. 1978 i 1988

p. ujeżdżalnia, ob. ośrodek zdrowia, mur., k. XIX, przebud.

PD. PODWÓRZE FOLWARCZNE:

r. dom (rządcówka?), mur., k. XIX

s. dom, ob. nr 10, mur., XIX/XX

t. owczarnia, następnie młyn, mur., 1910, *arch. Eugen Wenterhalder, bud. Isten*, przebud. na młyn po 1920

KOLONIA MIESZKALNA:

u. 2 domy, ob. nr 12 i 13, mur., pocz. XX

w. 5 czworaków, ob. domy nr 8, 9, 20, 21 i 22, mur., XIX/XX (nr 8) i ok. 1900

197. ZAGRODA NR 49, wł. Janina Hansz:

a. dom, szach., 4 ćw. XIX

b. dom, mur., 1 ćw. XX

c. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX

198. DOM NR 11, wł. Irena Foltynowicz, mur., 1 ćw. XX

199. DOM NR 12, wł. Waldemar Banaszak mur.(kam.), pocz. XX

200. DOM NR 17, wł. Józef Witkowski, mur., 1 ćw. XX

201. DOM NR 18, wł. Czesława Niedziela, mur., k. XIX
202. DOM NR 23, wł. Stanisław Paul, mur., pocz. XX
203. DOM NR 44, wł. Małgorzata Wolniak, mur., 1 ćw. XX
204. DOM NR 45, wł. Marian Gawłowski, mur., 1 ćw. XX
205. DOM NR 94, wł. Irena Biniaszak, szach., 2 poł. XIX
206. DOM NR 108, wł. Piotr Kula, mur., pocz. XX
207. DOM NR 110, wł. Adam Wojtkowiak, mur., l. 30 XX

TANIECZNICA

208. ZESPÓŁ FOLWARCZNY (rozparcelowany po 1945):
- a. dom, mur., k. XIX
 - b. 2 stodoły, mur., i mur.(kam.), k. XIX
209. DOM NR 1, wł. Leszek Szymczak, mur., 1 ćw. XX
210. DOM NR 3, wł. Jerzy Kwinta, mur., 1 ćw. XX.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Kościół ewangelicki – drewniana konstrukcja ścian wieży i wieżby dachowej mocno zaatakowana przez drewnojady, nieznaczne zawilgocenie ścian, konieczność wymiany okien i remont zabezpieczający

Dzwonnica – spękana i wybrzuszona część cokołu, wypróchniałe podwaliny, zawilgocenie, konieczny remont zabezpieczający.

Wiatrak – obiekt rozebrany, trwa postępowanie związane z wykreśleniem z rejestru.

Piaski – Marysin – zawilgocenie piwnic, więźba zawilgocona i zaatakowana przez drewnojady, nieszczelne pokrycie dachu, niekompletne rynny i opierzenia, konieczny remont kapitalny dachu. Park i cmentarz wymagają bieżących prac porządkowo – pielęgnacyjnych.

Zespół klasztorny na Świętej Górze – Konieczność dalszej wymiany więźby dachowej oraz prowadzenie bieżących prac zabezpieczających.

Strzelce Wielkie – duże zawilgocenie ścian, trwają prace związane z osuszaniem, konieczny również remont zabezpieczający dachu.

Bodzewo – zespół pałacowo – parkowy – konieczność wymiany okien ze względu na dużą nieszczelność, ugięte stropy na poddaszu, ubytki w tynkach elewacji, park – stan dobry.

Dwa spichlerze folwarczne – Bodzewo - stan techniczny zły, jeden z obiektów wymaga remontu kapitalnego, drugi rozebrany, pozostała tylko kamienna podmurówka.

Wiatrak – koźlak – Bodzewo – zachowany jedynie kamień młyński i kozioł, ze względu na atrakcyjne położenie należało by zrekonstruować.

Bodzewko – spichlerz – obiekt zawilgocony, zalane piwnice, ugięta i zamknięta więźba, nieszczelne pokrycie, konieczny remont kapitalny.

Dręczewo – spichlerz dworski – obiekt wykazuje ustabilizowane spękanie ścian, ugięta więźbę, nieszczelność w pokryciu dachowym, konieczny remont zabezpieczający.

Grabonóg – zespół dworski – konieczność przeprowadzenia drobnych prac zabezpieczających w dawnym dworze oraz prac porządkowych w parku.

Zajazd – Grabonóg – ugięte stropy, zamknięta i zaatakowana przez owady więźba, nieszczelne pokrycie dachu, konieczny pilny remont zabezpieczający.

Podrzecze – zespół pałacowo – parkowy – pałac nieużytkowany, stan dobry, w parku konieczne prace pielęgnacyjne

Szelejewo – wszystkie elementy zespołu pałacowego, z wyjątkiem spichrza, który wymaga remontu, w stanie bardzo dobrym

Godurowo – park dworski – stan parku bardzo dobry, na bieżąco pielęgnowany i porządkowany

Smogorzewo – park dworski – stan parku zły, zanieczyszczony, obiekty wykazują spękanie ścian, zamknięte więźby, nieszczelne pokrycie dachów, wymaga kapitalnego remontu.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

Na terenie gminy Piaski największym zewidencjonowanym zespołem zabytków ruchomych wpisanych do rejestru są obiekty znajdujące się w klasztorze OO Filipinów i Bazylice na Świętej Górze w Głogówku. Łącznie jest objętych ewidencją 496 obiektów, natomiast do rejestru jest wpisanych 270 obiektów. Pozostałe zespoły zabytków ruchomych wpisanych do rejestru stanowią obiekty w Strzelcach Wielkich oraz w kościele parafialnym w Szelejewie. Stan tych obiektów jest dobry. Jednocześnie wydaje się uzasadnionym wytypować i wnioskować o wpisanie do rejestru, zabytki ruchome znajdujące się w kaplicy w Marysinie i w kościele parafialnym w Piaskach.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

W myśl art. 6 pkt. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych, gdzie

ingerencja człowieka w substancję zabytkową stanowiska jest najmniejsza. Stan zachowania nawarstwień kulturowych w obrębie stanowisk najczęściej jest trudny do określenia. Ustala się go przy okazji badań rozpoznawczych (powierzchniowych i sondażowych), planowych badań naukowych czy badań ratowniczych przy realizacji inwestycji.

Stan zachowania stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

<i>Miejscowość</i>	<i>Obszar AZP</i>	<i>Obiekt</i>	<i>Stan zachowania</i>
Godurowo, st. 1	63-29/109	grodzisko	2
Grabonóg, st. 33	64-29/20	kurhan	4
Podrzecze, st. 1	64-28/43	grodzisko	2
Podrzecze, st. 1 a	64-28/44	osada	4
Podrzecze, st. 2	64-28/45	osada	4
Podrzecze, st. 3	64-28/46	osada	4
Podrzecze, st. 13	64-28/56	osada	4
Rębowo, st. 1	65-29/8	grodzisko	5

Legenda: 1 – stan zachowania dobry, nie wymagający żadnych zabiegów konserwatorskich; 2 – wymaga oznakowania; 3 – wymaga zabezpieczenia i uzupełnienia ubytków w rzeźbie; 4 – wymaga badań sondażowych w celu ustalenia stanu zachowania substancji zabytkowej; 5 – wymaga zmiany sposobu zagospodarowania terenu/sposobu użytkowania; 6 – proponowane wykreślenie z rejestru zabytków

Dot. stanu zach. 2 – grodziska znacznie zniwelowane, lecz jeszcze czytelne, wymagają oznakowania i ekspozycji

Dot. stanu zach. 4 – wszystkie osady położone są na polach użytkowanych rolniczo, dlatego wymagają badań sondażowych w celu

ustalenia stanu zachowania. Ustalenie tego stanu zdecyduje o konieczności zmiany sposobu użytkowania gruntu lub przeprowadzenia badań ratowniczych na tych stanowiskach.

Dot. stanu zach. 5 – grodzisko położone na polu użytkowanym rolniczo, stale niszczone, wymaga zmiany sposobu zagospodarowania terenu

Odkryte na terenie gminy Piaski stanowiska położone są w zdecydowanej większości na terenach rolniczych (ornych). Istotne zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Orka powoduje destrukcję warstw i obiektów kulturowych, lecz w chwili obecnej zniszczenia te osiągnęły zapewne poziom, który nie powinien ulec zdecydowanemu pogorszeniu w ciągu najbliższych lat, choć użycie coraz nowocześniejszego ciężkiego sprzętu może tę destrukcję przyspieszyć.

Aktualnie zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są głównie inwestycje budowlane i przemysłowe, silny rozwój budownictwa mieszkalnego, głównie jednorodzinne na obrzeżach istniejących wsi, budowa dróg, uzbrajanie terenu. A zatem podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.

Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Działalność ta szczególnie zagraża cmentarzyskom.

Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wojewódzkim

Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegaturą w Lesznie. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycji jak budowa obwodnic, dróg, zbiorników, kopalń kruszywa, gdyż inwestycje te z uwagi na szerokopłaszczyznowy charakter prac ziemnych, w bezpowrotny sposób niszczą substancję zabytkową i obiekty archeologiczne.

W ostatnich kilku latach obserwuje się ogromny przyrost gruntów zagospodarowywanych pod budownictwo jednorodzinne, zlokalizowane głównie na obrzeżach dotychczasowej zabudowy. Na większości tych terenów, dotychczas najbardziej dostępnych do badań AZP, zarejestrowano stanowiska archeologiczne, które przy realizacji tych inwestycji są narażone na zniszczenie.

Zabytkowy układ urbanistyczny byłego miasta Piaski jest wpisany do rejestru zabytków, nakazuje to szczególną ochronę nawarstwień kulturowych w jego obrębie (średniowiecznych – przedlokacyjnych - i nowożytnych).

Przebudowa układów urbanistycznych i ruralistycznych (jak również założeń pałacowo-parkowych) prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółwić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie.

a) nieruchomości

Brak aktualnych planów zagospodarowania dla gminy Piaski pociąga za sobą brak szczegółowych zapisów dotyczących ochrony.

Największym zagrożeniem dla zabytków nieruchomości jest prowadzenie niekontrolowanej eksploatacji przez dzierżawców części obiektów zabytkowych. Druga część to budynki będące w zarządzie dzierżawców, opustoszałe i pozbawione bieżącej konserwacji ulegają degradacji bądź też zniszczeniu. Znacznym zagrożeniem jest wymiana oryginalnych drewnianych stolarek okiennych i drzwiowych, ceramicznego pokrycia dachowego, pozbawianie budynków ich pierwotnych dekoracji architektonicznych. Problemy związane z wystrojem elewacji dotyczą także zabudowy wiejskiej i pofolwarczej. Zagrożenia te związane są nie tylko z wymianą stolarek okiennych i drzwiowych, ale także z nieprawidłowymi powiększeniami otworów okiennych bądź ich zamurowaniem. Także cmentarze ulegają degradacji. Teren zarasta samosiejkami i licznymi krzewami, dewastowane są nagrobki lub z braku opieki zapadają się.

b) ruchomych

Obiekty ruchome są narażone na zniszczenie, kradzież, uszkodzenie. Szczególnie zagrożone jest wyposażenie obiektów sakralnych, które nie posiadają urządzeń antywłamaniowych, p-poż, ani monitoringu.

c) archeologicznych

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych (znanych i nierozpoznanych) oraz nawarstwień kulturowych na terenie gminy Piaski, są jak już wspomniano wcześniej, wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia szerokopłaszczyznowych (lecz również wąskoprzestrzennych) prac ziemno-budowlanych. Należą do nich między innymi planowane na najbliższe lata inwestycje (zarówno gminne jak i prywatne):

- zagospodarowanie nawierzchni Rynku oraz ulic przyległych w Piaskach
- budowa zespołu boisk wielofunkcyjnych w Piaskach
- budowa obwodnic

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegaturę w Lesznie.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piaski (wynikająca ze studium ochrona zabytków nieruchomych i dziedzictwa archeologicznego).

Dla zachowania ponadprzeciętnych walorów środowiska oraz jego ochrony przed zmianami i utratą wartości przyrodniczej wprowadzono w studium cały szereg zakazów i ograniczeń, m.in.:

- zakaz prowadzenia działalności przemysłowej, która w istotny sposób wpłynęłaby na zmianę istniejącego krajobrazu i mogłaby spowodować degradację środowiska;

Zakaz lokalizowania bezściółkowych ferm hodowli zwierząt oraz dużych ferm ściółkowych, powyżej 300 DJP;

- zakaz lokalizowania obiektów turystyki i wypoczynku o charakterze pobytowym, bez dokonania oceny ich oddziaływania na środowisko;

- zakaz wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub nieczystości;

- ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin na rzecz szerszego upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników;

Jednocześnie wprowadzono następujące zasady gospodarowania:

- harmonizowanie z otaczającym krajobrazem wszelkiego budownictwa;
- prowadzenie wzmożonego nadzoru budowlanego;
- prowadzenie i projektowanie prac melioracyjnych w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach, a w szczególności w zbiorowiskach roślinności torfowiskowej, łąkowej i wodnej;
- pozostawienie na powierzchniach cięć zrębowych pojedynczych okazałych drzew
- zwiększenie powierzchni leśnej i zadrzewieniowej
- zabezpieczanie istniejących i wykonywanie nowych przegród biologicznych

W odniesieniu do pomników przyrody, parków i zespołów zieleni wprowadzono:

- zakaz wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew;
- zakaz zanieczyszczenia i niszczenia gleby w zasięgu korony i korzeni drzew;
- zakaz pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew;
- zakaz wznoszenia wszelkich budowli w zasięgu korony i korzeni drzew;
- zakaz umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika, bezpośrednio na nim lub w zasięgu korony drzewa;
- zakaz wchodzenia na drzewa, z wyjątkiem wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych;
- zakaz dokonywania wszelkich zmian zagospodarowania parku;
- zakaz wznoszenia na terenie parku lub jego otoczenia budowli albo wykonywania robót budowlanych, które mogłyby uszkodzić roślinność parkową;

- nakaz prowadzenia na obszarze parku określonych rodzajów działalności, niezbędnych dla odnowy i pielęgnacji roślinności znajdującej się w parku oraz konserwacji jego urządzeń;
- nakaz usunięcia z parku obiektów budowlanych i urządzeń wpływających szkodliwie na jego stan;

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej oraz objęto ochroną pojedyncze obiekty zabytkowe.

We wsi Piaski

Strefa A – obejmuje układ przestrzenny dawnego miasta wraz z zespołem sakralnym i zespołem budynków kolejowych;

Strefa B – obejmuje przedmieście rozwijające się na początku XX wieku na północ od ulicy Warszawskiej tj. ciągi zabudowy mieszkalnej ulic: Sprzecznej, Nowej, Słowackiego, Wąskiej, Strzeleckiej,

Strefa ochrony ekspozycji E obejmuje:

- ciąg zabudowy wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego od strony wschodniej wzdłuż ulicy Warszawskiej w kierunku zachodnim – Gostyńskiej
- teren poprzedzający panoramę miejscowości w widoku pomiędzy drogą do Marysia a historycznym układem przestrzennym;
- obszar przyległy do północnej krawędzi głównej drogi (ulicy Warszawskiej) odległy ok. 2 km na wschód od centrum miejscowości, w którym widać sylwetkę Świętej Góry;

Strefa ochrony krajobrazu K

- obejmuje obszar położony na południe i wschód od miejscowości Piaski aż po Strzelce Wielkie tj. obszar położony na wschód od drogi do Grabonogu (od jej skrzyżowania w kierunku zachodnim) – stok, na którym stoi Marysin, dalej dolina rzeczki i przeciwległy stok aż do ulicy Warszawskiej. Strefa ochrony krajobrazu

od strony ulicy Warszawskiej obejmuje obszar, w którym rozciąga się szeroki widok na kościół w Strzelcach Wielkich oraz park i szpital w Marysinie;

We wsi Bodzewo

Strefa A – zespół pałacowo – parkowy oraz dwa spichlerze

Strefa B – układ przestrzenny wsi

We wsi Bodzewko

Strefa A – spichlerz w zespole folwarcznym

Strefa B – podwórze folwarczne wraz z kolonią mieszkalną – dwór z reliktem parku – układ przestrzenny

We wsi Drzęczewo Drugie

Strefa A – spichlerz w zespole folwarcznym

Strefa B – zespół folwarczny – układ przestrzenny

We wsi Godurowo:

Strefa A - park dworski krajobrazowy

Strefa B – zespół folwarczny – układ przestrzenny

Strefa K – ochrony krajobrazu wokół parku

We wsi Grabonóg:

Strefa A – zespół dworski

Strefa B – teren podwórza folwarcznego i kolonii mieszkalnej – układ przestrzenny

We wsi Podrzecze:

Strefa A – obejmuje pałac, park, kolonie mieszkalną i zabudowę wzdłuż zachodniej krawędzi podwórza folwarcznego;

Strefa B – obejmuje teren podwórza folwarcznego w zespole pałacowym – układ przestrzenny

We wsi Rębowo

Strefa B – obejmuje układ przestrzenny wsi

We wsi Smogorzewo:

Strefa A – budynek stajni z wozownią i spichlerz

Strefa B – zespół dworsko – pałacowy, fragment wsi po zachodniej stronie drogi – układ przestrzenny

Strefa K – ochrony krajobrazu po zachodniej stronie drogi naprzeciw parku dworskiego;

We wsi Strzelce Wielkie:

Strefa A – zespół kościelno – cmentarny;

Strefa B – cmentarz parafialny, fragment zabudowy wsi – układ przestrzenny;

Strefa K – strefa ochrony krajobrazu po wschodniej stronie miejscowości;

We wsi Szelejewo:

Strefa A - zespół pałacowo – parkowy, spichlerz

Strefa B – budynek młyna, część zabudowy folwarcznej i dawne ogrody – układ przestrzenny, część zabudowy wsi, stacja kolejowa;

Święta Góra – Głogówko:

Strefa A – cały zespół urbanistyczny kościoła i klasztoru

W strefie konserwatorskiej A należy bezwzględnie zachować wszystkie obiekty, a wszelkie działania inwestycyjne i zmiany w architekturze wymagają uzgodnień;

W strefie konserwatorskiej B należy zachować historyczny układ przestrzenny, w tym zachowanie podziału terenu na ulice, place i kwartały oraz działki a także gabaryty zabudowy, układ i kształt otoczenia, tradycyjne materiały i podziały architektoniczne elewacji.

W strefie ochrony krajobrazowej K należy zachować istniejący naturalny krajobraz, nie wprowadzać nowych obiektów kubaturowych i zachować szeroki widok na dominanty architektoniczne.

W strefie ochrony ekspozycji E nie należy lokalizować obiektów mogących się stać dominantą architektoniczną lub wysokością konkurującą z sylwetką Świętej Góry.

W strefie ochrony archeologicznej W obejmującej nieruchomości zabytki archeologiczne, występuje zakaz prowadzenia prac ziemnych bez uzgodnienia konserwatorskiego oraz wymóg prowadzenia tych prac pod nadzorem

archeologicznym. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgodnione z konserwatorem zabytków, który określi warunki dopuszczające do realizacji inwestycji: prowadzenie prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym, prace dokumentacyjno – zabezpieczające, w przypadku zagrożenia obiektów archeologicznych i nawarstwień kulturowych prowadzenie badań wykopaliskowych.

Zapisy dotyczące ochrony zabytków archeologicznych

Na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i strefy ochrony archeologicznej oraz objęto ochroną pojedyncze obiekty zabytkowe. Zaznaczono, że na terenie gminy istnieje 8 wpisanych do rejestru zabytków stanowisk archeologicznych.

„Zarówno w strefach ochrony konserwatorskiej jak i archeologicznej obowiązują szczególne zasady zagospodarowania terenu:

W strefie ochrony archeologicznej „W” obejmującej całą gminę, występuje zakaz prowadzenia prac ziemnych bez uzgodnienia konserwatorskiego oraz wymóg prowadzenia tych prac pod nadzorem archeologicznym”

Strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej naniesiono na części graficznej studium – na planszach sołectw w skali 1:10000.

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Piaski:

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piaskach w rejonie ulicy Dręczewskiej

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piaskach w rejonie osiedla Dręczewo

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piaskach dla działki 1037 w Piaskach na osiedlu Dręczewo

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek 59 i 138 w Bodzewie

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na wysypisko odpadów komunalnych w Smogorzewie

Opracowując miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego samorząd stara się chronić zabytki nieruchome, znajdujące się w ewidencji poprzez zapisy w planie

- ustala się obowiązek zgłoszenia odkrycia archeologicznego, jego zabezpieczenia i powiadomienia wojewódzkiej służby ochrony zabytków;
- ustala się obowiązek wszelkich inwestycji na etapie projektowania z wojewódzką służbą ochrony zabytków dla ustalonych stref ochrony konserwatorskiej;
- powyższe obowiązki ustala się również w decyzjach o warunkach zabudowy
- w odniesieniu do terenu objętego strefą „W” ochrony archeologicznej obowiązują następujące ustalenia: przedmiotem ochrony w archeologicznej strefie ochrony konserwatorskiej „W” są znajdujące się w niej nieruchome zabytki archeologiczne, wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tym obszarze powinny być uzgodnione z konserwatorem zabytków, który określi warunki dopuszczające do realizacji inwestycji: prowadzenie prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym, prace dokumentacyjno – zabezpieczające, w

przypadku zagrożenia obiektów archeologicznych i nawarstwień kulturowych przeprowadzenie badań wykopaliskowych.

4.4. Uwarunkowania wynikające z uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Piaski istnieje rezerwat "Bodzewko" o powierzchni 1,10 ha powołany w celu zachowania ze względów naukowych skupienia lipy drobnolistnej na naturalnym stanowisku oraz pomniki przyrody – 11 dębów szypułkowy w parku w Godurowie, 2 lipy drobnolistne w Godurowie oraz jesion wyniosły w parku w Godurowie. Podlegają one m. in. następującym zakazom:

- wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści
- umieszczania tablic, napisów i innych znaków z wyjątkiem znaków związanych z ochroną pomników przyrody
- wchodzenia na drzewa
- zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew
- wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony drzew

4.5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zabytków archeologicznych

- respektowanie wyznaczonych na załącznikach graficznych stref ochrony stanowisk archeologicznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych
- wprowadzenie zapisu w dokumentach planistycznych zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. układu urbanistycznego Piasków, układów

ruralistycznych, parków, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków:

„Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest:

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele programu:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych
- b) uwzględnienie uwarunkowań zabytków
- c) zahamowanie procesów degradacji
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków
- f) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków
- g) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Do głównych założeń programu należy m. in. aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe, dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym, planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych

w zakresie ochrony zabytków, wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy gminy oraz powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, dążenie do pełnej oceny stanu zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego, dążenie do aktualizacji i upowszechnienia bazy informacji o zabytkach gminy, realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków, podejmowanie działań zmierzających do promocji posiadanych zabytków, wspieranie projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych, upowszechnienie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej, wspieranie odpowiedzialności właścicieli obiektów zabytkowych za posiadane mienie.

Celem programu jest również wspieranie aktywności lokalnej promującej dziedzictwo kulturalne, kształcenie właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

6.1.1. Gminna ewidencja zabytków

Jednym z priorytetowych działań w najbliższym czasie jest utworzenie gminnej ewidencji zabytków oraz założenie kart ewidencyjnych w odniesieniu do obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków architektury. Należy również określić stosunki własnościowe a także przekazać sołtysom i radnym w każdym sołectwie po jednym egzemplarzu opracowanych kart adresowych z terenów im podległych. Ponadto ważne jest systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną i wprowadzanie do ewidencji zmian powstałych w wyniku rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.

- wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych
- uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań

ZESTAWIENIE (EWIDENCJA) STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

Lp.	Miejscowość	Nr stan. w miejsc.	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Wartość poznawcza stanowiska	Funkcja stanowiska	Kultura	Chronologia
1.	Bodzewko	1	64-29	33	średnia	śląd os. osada śląd os. śląd os.	łużycka	pradzieje późne średn. okres nowoż.
2.	Bodzewko	2	64-29	34	mała	śląd os.		pradzieje
3.	Bodzewko	3	64-29	35	mała	śląd os. śląd os. śląd os.		ep. kamienia pradzieje okres nowoż.
4.	Bodzewko	4	64-29	36	duża	cmentarzysko	łużycka	
5.	Bodzewko	5	64-29	37	średnia	osada śląd os.		wczesne średn. późne średn.
6.	Bodzewko	6	64-29	38	mała	śląd os. śląd os. śląd os.	przeworska	ep. kamienia pradzieje
7.	Bodzewko	7	64-29	39	mała	śląd os.	łużycka	

8.	Bodzewko	8	64-29	40	mała	śląd os.		okres nowoż.
9.	Bodzewko	9	64-29	41	średnia	śląd os. osada śląd os. śląd os.	przeworska	wczesne średn. późne średn. okres nowoż.
10.	Bodzewko	10	64-29	42	mała	śląd os.		pradzieje
11.	Bodzewko	10	65-29	9	mała	śląd os. śląd os.		pradzieje późne średn.
12.	Bodzewko	11	65-29	10	mała	śląd os.	przeworska	
13.	Bodzewo	1	64-29	43	średnia	śląd os.	przeworska	
14.	Bodzewo	2	64-29	44	mała	śląd os.	łużycka	
15.	Bodzewo	3	64-29	45	mała	śląd os.		późne średn.
16.	Bodzewo	4	64-29	46	mała	śląd os.		pradzieje
17.	Bodzewo	5	64-29	47	mała	śląd os.		pradzieje
18.	Bodzewo	6	64-29	48	mała	śląd os. śląd os.	przeworska	późne średn.
19.	Bodzewo	7	64-29	49	mała	śląd os.		pradzieje
20.	Bodzewo	8	64-29	50	mała	śląd os.		ep. kamienia
21.	Bodzewo	9	64-29	73	mała	śląd os.		późne średn.
22.	Bodzewo	10	64-29	74	mała	śląd os.		późne średn.
23.	Drzęczewo	1	63-29	79	mała	śląd os.		wczesne średn.
24.	Drzęczewo	2	63-29	80	mała	śląd os.		pradzieje
25.	Drzęczewo	3	63-29	81	mała	osada		wczesne średn.
26.	Drzęczewo	4	63-29	82	średnia	śląd os. osada	łużycka	wczesne średn.

27.	Drzęczewo	5	63-29	83	mała	śląd os.		pradzieje
28.	Drzęczewo	6	63-29	84	mała	osada		wczesne średn.
29.	Drzęczewo	7	63-29	85	mała	śląd os.		neolit
30.	Drzęczewo	8	63-29	90	mała	śląd os.	łużycka	
31.	Drzęczewo	9	63-29	91	mała	śląd os.		wczesne średn.
32.	Drzęczewo	10	63-29	92	średnia	cmentarzysko śląd os.	przeworska	późne średn.
33.	Drzęczewo	11	63-29	93	mała	osada		wczesne średn.
34.	Drzęczewo	12	63-29	94	mała	śląd os. śląd os.	łużycka	wczesne średn.
35.	Drzęczewo	13	63-29	95	mała	śląd os.		wczesne średn.
36.	Drzęczewo	14	63-29	96	mała	śląd os.		wczesne średn.
37.	Drzęczewo	15	63-29	97	mała	śląd os.		wczesne średn.
38.	Drzęczewo	16	63-29	99	mała	śląd os. osada	łużycka	wczesne średn.
39.	Drzęczewo	17	63-29	101	mała	śląd os.		wczesne średn.
40.	Drzęczewo	18	63-29	102	mała	śląd os.		wczesne średn.
41.	Drzęczewo	19	63-29	103	średnia	osada		wczesne średn.
42.	Godurowo	1	63-29	109	duża	osada grodzisko		II EB wczesne średn.
43.	Godurowo	2	63-29	27	średnia	osada śląd os.	przeworska	późne średn.
44.	Godurowo	3	63-29	41	średnia	cmentarzysko?	przeworska	
45.	Godurowo	4	63-29	30	średnia	osada		wczesne średn.

46.	Godurowo	5	63-29	20	mała	śląd os.		wczesne średn.
47.	Godurowo	6	63-29	37	mała	osada		wczesne średn.
48.	Godurowo	7	63-29	38	mała	śląd os.		wczesne średn.
49.	Godurowo	8	63-29	39	mała	osada		wczesne średn.
50.	Godurowo	9	63-29	40	mała	śląd os.	przeworska	
51.	Godurowo	10	63-29	42	mała	śląd os. śląd os.	przeworska	wczesne średn.
52.	Godurowo	11	63-29	43	duża	osada osada osada osada	KAK łużycka przeworska	późne średn.
53.	Godurowo	12	63-29	44	mała	śląd os.		neolit
54.	Godurowo	13	63-29	105	mała	śląd os. śląd os.	łużycka	wczesne średn.
55.	Godurowo	14	63-29	108	mała	śląd os.		wczesne średn.
56.	Grabonóg	4	64-28	65	duża	śląd os. śląd os. osada osada śląd os. śląd os. śląd os.	KAK łużycka przeworska	sch. neolit – wcz. EB wczesne średn. wczesne średn. okres nowoż.
57.	Grabonóg	5	64-28	66	duża	śląd os. cementarzysko śląd os.	KAK przeworska	wczesne średn.
58.	Grabonóg	6	64-28	67	średnia	śląd os.		wczesne średn.

						śląd os.		pradzieje
59.	Grabonóg	7	64-28	68	średnia	śląd os.		okres nowoż.
60.	Grabonóg	8	64-28	69	średnia	śląd os. ?	przeworska	pradzieje
61.	Grabonóg	9	64-28	70	średnia	śląd os. ?		okres nowoż. pradzieje
62.	Grabonóg	10	64-28	71	średnia	osada ?	łużycka	pradzieje
63.	Grabonóg	11	64-28	72	duża	śląd os. osada		wczesne średn. wczesne średn.
64.	Grabonóg	12	64-28	73	średnia	śląd os. śląd os. śląd os. ?		sch. neolit wczesne średn. okres nowoż. pradzieje
65.	Grabonóg	13	64-29	4	duża	śląd os. cmentarzysko osada osada śląd os. śląd os.	przedłużycka łużycka	pradzieje wczesne średn. późne średn. okres nowoż.
66.	Grabonóg	14	64-29	5	duża	śląd os. osada ? śląd os. śląd os.	łużycka	wczesna EB pradzieje późne średn. okres nowoż.
67.	Grabonóg	15	64-29	6	średnia	śląd os. śląd os. śląd os.	łużycka	pradzieje późne średn.

68.	Grabonóg	16	64-29	8	średnia	śląd os. śląd os.	łużycka	pradzieje
69.	Grabonóg	17	64-29	9	średnia	zagroda		wczesne średn.
70.	Grabonóg	18	64-29	10	średnia	osada śląd os. osada	łużycka	wczesne średn. późne średn.
71.	Grabonóg	19	64-29	11	mała	śląd os.		późne średn.
72.	Grabonóg	20	64-29	12	mała	śląd os.	przeworska	
73.	Grabonóg	21	64-29	13	mała	śląd os.	przeworska	
74.	Grabonóg	22	64-29	14	mała	śląd os. śląd os.		ep. kamienia późne średn.
75.	Grabonóg	23	64-29	16	mała	śląd os.	łużycka	
76.	Grabonóg	24	64-29	17	mała	śląd os.		neolit
77.	Grabonóg	25	64-29	18	mała	śląd os. śląd os.		wczesne średn. późne średn.
78.	Grabonóg	26	64-29	19	mała	śląd os.		wczesne średn.
79.	Grabonóg	27	64-29	21	średnia	śląd os. cmentarzysko	KPL łużycka	
80.	Grabonóg	28	64-29	22	średnia	śląd os. śląd os. śląd os.	przeworska	wczesne średn. późne średn.
81.	Grabonóg	29	64-29	25	mała	osada śląd os.		wczesne średn. późne średn.
82.	Grabonóg	30	64-29	26	mała	śląd os. śląd os.		ep. kamienia pradzieje
83.	Grabonóg	31	64-29	7	średnia	śląd os.	łużycka	

						osada śląd os.		pradzieje okres nowoż.
84.	Grabonóg	32	64-29	15	?	osada		pradzieje
85.	Grabonóg	33	64-29	20	duża	kurhan	przedłużyc ka	
86.	Grabonóg	34	64-29	23	?	osada		pradzieje
87.	Grabonóg	35	64-29	24	?	śląd os.		pradzieje
88.	Grabonóg	36	64-29	27	?	?		ep. brązu?
89.	Grabonóg- Tanecznicza	37	64-29	80	mała	śląd os. śląd os.		pradzieje późne średn.
90.	Lipie- Lafajetowo	1	64-30	2	mała	śląd os.		późne średn.
91.	Lipie- Lafajetowo	2	64-30	3	mała	śląd os.		późne średn.
92.	Lipie- Lafajetowo	3	64-30	4	mała	śląd os. śląd os. osada osada	łużycka przeworska	neolit? wczesne średn.
93.	Michałow	1	63-29	18	mała	osada		wczesne średn.
94.	Michałow	2	63-29	19	mała	osada		wczesne średn.
95.	Michałow	3	63-29	28	mała	śląd os.	łużycka	
96.	Michałow	3	64-30	1	mała	śląd os.	przeworska	
97.	Michałow	4	63-29	29	mała	osada		wczesne średn.
98.	Michałow	5	63-29	106	średnia	osada		wczesne średn.
99.	Podrzecze	1 A	64-28	44	duża	osada		wczesne średn.
100.	Podrzecze	1	64-28	43	duża	grodzisko		wczesne średn.
101.	Podrzecze	2	64-28	45	duża	osada		wczesne średn.

102.	Podrzecze	3	64-28	46	duża	śląd os. osada osada osada śląd os.		ep. kamienia wczesne średn. wczesne średn. późne średn. XIV- XV okres nowoż.
103.	Podrzecze	4	64-28	47	średnia	osada		późne średn. XIV- XV
104.	Podrzecze	5	64-28	48	średnia	śląd os.		okres nowoż.
105.	Podrzecze	6	64-28	49	średnia	osada	przeworska	
106.	Podrzecze	7	64-28	50	średnia	śląd os. śląd os.	łużycka	pradzieje
107.	Podrzecze	8	64-28	51	duża	kurhan śląd os. śląd os. śląd os. śląd os. śląd os. śląd os.	lendzielska? przeworska	sch. neolit - wcz. EB? wczesne średn. wczesne średn. wczesne średn. okres nowoż.
108.	Podrzecze	9	64-28	52	średnia	śląd os. śląd os.	przeworska	późne średn.
109.	Podrzecze	10	64-28	53	średnia	śląd os.		późne średn. XVI
110.	Podrzecze	11	64-28	54	średnia	śląd os. śląd os.	przeworska	późne średn.
111.	Podrzecze	12	64-28	55	średnia	śląd os. śląd os.		pradzieje okres nowoż.
112.	Podrzecze	13	64-28	56	duża	osada śląd os.	przeworska	ep. kamienia

						ślad os.		okres nowoż.
113.	Podrzecze	14	64-28	57	średnia	ślad os. ślad os.	przeworska	późne średn.
114.	Rębowo	1	65-29	18	duża	grodzisko		wczesne średn.
115.	Rębowo	2	65-29	11	mała	ślad os. ślad os. ślad os.		pradzieje wczesne średn. okres nowoż.
116.	Rębowo	3	65-29	12	mała	osada		wczesne średn.
117.	Rębowo	4	65-29	13	mała	pkt. os.		okres nowoż.
118.	Rębowo	5	65-29	14	mała	ślad os. ślad os.	łużycka	okres nowoż.
119.	Rębowo	6	65-29	15	mała	ślad os. ślad os.		wczesne średn. okres nowoż.
120.	Rębowo	7	65-29	16	duża	ślad os. osada ślad os. ślad os.		pradzieje wczesne średn. późne średn. okres nowoż.
121.	Rębowo	8	65-29	17	średnia	osada		wczesne średn.
122.	Rębowo	9	65-29	19	mała	ślad os.		okres nowoż.
123.	Smogorzewo	1	63-29	1	mała	osada		wczesne średn.
124.	Smogorzewo	2	63-29	2	średnia	ślad os. osada	KPL	wczesne średn.
125.	Smogorzewo	3	63-29	3	mała	ślad os. osada ślad os.	łużycka przeworska	wczesne średn.
126.	Smogorzewo	4	63-29	4	mała	osada	przeworska	

						osada		wczesne średn.
127.	Smogorzewo	5	63-29	5	średnia	osada osada	łużycka	wczesne średn.
128.	Smogorzewo	6	63-29	36	mała	osada		wczesne średn.
129.	Smogorzewo	7	63-29	45	duża	osada	przeworska	
130.	Smogorzewo	8	63-29	46	mała	śląd os.	przeworska	
131.	Smogorzewo	9	63-29	47	mała	śląd os. śląd os. śląd os.	łużycka	neolit? wczesne średn.
132.	Smogorzewo	10	63-29	48	mała	śląd os. osada	łużycka	wczesne średn.
133.	Smogorzewo	11	63-29	49	mała	śląd os.	łużycka	
134.	Smogorzewo	12	63-29	50	mała	śląd os. osada	łużycka	wczesne średn.
135.	Smogorzewo	13	63-29	51	mała	śląd os.	przeworska	
136.	Smogorzewo	14	63-29	52	mała	śląd os.	przeworska	
137.	Smogorzewo	15	63-29	53	mała	osada śląd os.	łużycka przeworska	
138.	Smogorzewo	16	63-29	54	mała	śląd os.	przeworska	
139.	Smogorzewo	17	63-29	55	mała	śląd os.		wczesne średn.
140.	Smogorzewo	18	63-29	56	średnia	osada śląd os. osada	łużycka przeworska	wczesne średn.
141.	Smogorzewo	19	63-29	57	mała	śląd os.		wczesne średn.
142.	Smogorzewo	20	63-29	58	mała	śląd os.		wczesne średn.
143.	Smogorzewo	21	63-29	59	mała	śląd os.		wczesne średn.

144.	Smogorzewo	22	63-29	60	mała	osada		wczesne średn.
145.	Smogorzewo	23	63-29	61	mała	osada		wczesne średn.
146.	Smogorzewo	24	63-29	62	mała	śląd os.		wczesne średn.
147.	Smogorzewo	25	63-29	63	mała	śląd os.		wczesne średn.
148.	Smogorzewo	26	63-29	64	mała	śląd os.		pradzieje
149.	Smogorzewo	27	63-29	65	mała	śląd os.		wczesne średn.
150.	Smogorzewo	28	63-29	66	mała	śląd os.		wczesne średn.
151.	Smogorzewo	29	63-29	67	mała	śląd os.		pradzieje
152.	Smogorzewo	30	63-29	68	średnia	śląd os.	KPL?	
153.	Smogorzewo	31	63-29	69	mała	śląd os.		wczesne średn.
154.	Smogorzewo	32	63-29	70	mała	osada obozowisko		wczesne średn. neolit
155.	Smogorzewo	33	63-29	86	mała	śląd os. śląd os.	łużycka	pradzieje
156.	Smogorzewo	34	63-29	87	mała	osada		wczesne średn.
157.	Smogorzewo	35	63-29	88	średnia	osada osada	łużycka	wczesne średn.
158.	Smogorzewo	36	63-29	89	mała	osada		wczesne średn.
159.	Smogorzewo	37	63-29	98	mała	śląd os.		wczesne średn.
160.	Smogorzewo	38	63-29	100	mała	śląd os. śląd os.	łużycka	wczesne średn.
161.	Strzelce Małe	1	64-29	51	średnia	osada osada	łużycka	pradzieje
162.	Strzelce Małe	2	64-29	52	mała	śląd os.		pradzieje
163.	Strzelce Małe	3	64-29	53	mała	śląd os.		pradzieje

164.	Strzelce Małe	4	64-29	78	duża	obozowisk o osada śląd os. śląd os.	łużycka	ep. kamienia pradzieje późne średn.
165.	Strzelce Małe	5	64-29	79	średnia	osada śląd os. śląd os.		wczesne średn. późne średn. okres nowoż.
166.	Strzelce Wielkie	1	63-29	104	mała	śląd os.		pradzieje
167.	Strzelce Wielkie	1	64-29	55	?	osada		pradzieje
168.	Strzelce Wielkie	2	63-29	107	mała	śląd os.		wczesne średn.
169.	Strzelce Wielkie	2	64-29	54	mała	śląd os.	łużycka	
170.	Strzelce Wielkie	3	64-29	56	mała	śląd os.		wczesne średn.
171.	Strzelce Wielkie	4	64-29	57	mała	śląd os.		okres nowoż.
172.	Strzelce Wielkie	5	64-29	58	mała	śląd os. śląd os.	łużycka	wczesne średn.
173.	Strzelce Wielkie	6	64-29	59	mała	osada		wczesne średn.
174.	Strzelce Wielkie	7	64-29	60	średnia	śląd os. śląd os. śląd os. osada śląd os.	łużycka przeworska	pradzieje wczesne średn. późne średn.
175.	Strzelce Wielkie	8	64-29	61	mała	śląd os.		okres nowoż.
176.	Strzelce Wielkie	9	64-29	62	mała	śląd os.		okres nowoż.
177.	Strzelce Wielkie	10	64-29	63	mała	śląd os. śląd os.		neolit okres nowoż.
178.	Strzelce Wielkie	11	64-29	64	mała	śląd os.	przeworska	

						śląd os.		okres nowoż.
179.	Strzelce Wielkie	12	64-29	65	mała	śląd os.		okres nowoż.
180.	Strzelce Wielkie	13	64-29	66	mała	śląd os.		okres nowoż.
181.	Strzelce Wielkie	14	64-29	67	mała	śląd os. śląd os.		wczesne średn. okres nowoż.
182.	Strzelce Wielkie	15	64-29	68	mała	śląd os. śląd os. śląd os.		wczesne średn. późne średn. okres nowoż.
183.	Szelejewo	1	64-30	30	mała	śląd os. ?		wczesne średn. pradzieje
184.	Szelejewo	1	64-29	69	duża	grodzisko		wczesne średn.
185.	Szelejewo	2	64-30	29	mała	śląd os.		wczesne średn.
186.	Szelejewo	3	64-30	28	mała	śląd os. pkt. os.		wczesne średn. późne średn.
187.	Szelejewo	4	64-30	26	mała	śląd os. śląd os. śląd os.	łużycka przeworska	późne średn.
188.	Szelejewo	5	64-30	27	mała	śląd os.		późne średn.
189.	Szelejewo	6	64-30	25	mała	osada osada	przeworska	wczesne średn.
190.	Szelejewo	7	64-30	22	mała	śląd os.		późne średn.
191.	Szelejewo	8	64-30	23	mała	śląd os.		późne średn.
192.	Szelejewo	9	64-30	24	mała	śląd os. śląd os.	przeworska	ep. kamienia
193.	Szelejewo	10	64-30	19	mała	śląd os.		późne średn.

194.	Szelejewo	11	64-30	20	mała	ślad os. ślad os.		ep. kamienia późne średn.
195.	Szelejewo	12	64-30	21	mała	ślad os.		późne średn.
196.	Szelejewo	13	64-30	34	mała	ślad os. ślad os.	łużycka	ep. kamienia
197.	Szelejewo	14	64-30	33	mała	ślad os.	przeworska	
198.	Szelejewo	15	64-30	32	mała	ślad os. ślad os.	przeworska	wczesne średn.
199.	Szelejewo	16	64-30	31	mała	pkt. os.		późne średn.
200.	Szelejewo	17	64-29	70	mała	ślad os.		późne średn.
201.	Szelejewo	18	64-29	71	?	studnia		pradzieje
202.	Szelejewo	19	64-29	72	?	osada	przeworska	I-III w. n.e.

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne)

Należy sporządzić gminną ewidencję zabytków małej architektury w formie zbioru kart adresowych, określić stosunki własnościowe, przygotować wnioski o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków, nawiązać współpracę z sąsiednimi gminami w celu utworzenia szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych.

6.1.4. Udostępnianie i promocja zabytków nieruchomości

Należy udostępnić gminną ewidencję zabytków oraz niniejszy „program opieki nad zabytkami” na stronie internetowej gminy, ustalić z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania, rozpowszechnić informacje

na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy, uwzględnić obiekty zabytkowe przy wyznaczaniu tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych, wystosować pisma do właścicieli i dzierżawców w celu prawidłowego oznakowania tablicami informacyjnymi obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

6.1.5. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

W tym celu należy współdziałać z Urzędem Ochrony Zabytków w sprawie informowania właścicieli obiektów zabytkowych o możliwości pozyskania środków na ich remonty, a także nawiązać współpracę z właścicielami obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przy czynnym udziale Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w celu rozpowszechniania wśród nich informacji na temat zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej, zbierać od nich informacje na temat prowadzonych remontów

6.2. Rozpoznanie perspektyw tworzenia parków kulturowych na terenie gminy.

W obecnym czasie nie przewiduje się możliwości utworzenia nowych parków kulturowych na terenie gminy

6.3. Sporządzenie wykazu obszarów urbanistycznych, ruralistycznych, obszarów krajobrazu kulturowego, otoczenia układów, zespołów i obiektów, zespołów i obiektów nieruchomości, stanowisk archeologicznych do rejestru zabytków z terenu gminy.

Respektowanie wyznaczonych na załącznikach graficznych stref ochrony stanowisk archeologicznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych. Wprowadzenie zapisu w dokumentach planistycznych zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, tj. układu urbanistycznego Piasków, układów ruralistycznych, parków, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków: *„Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”*

6.4. Załącznik graficzny z oznaczeniem obszarów chronionych oraz stref występowania stanowisk archeologicznych.

6.5. Określenie zasobów zabytków obszarów, nieruchomości, ruchomych i dziedzictwa archeologicznego, które można wykorzystać dla tworzenia tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów, itp.

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy, które stały się lub mogą się stać atrakcjami turystycznymi należą:

- bazylika i klasztor na Świętej Górze – Głogówku – od wielu lat pełni on ważny punkt turystyki pielgrzymkowej; na europejskiej trasie rowerowej R 9
- dawny dwór i park w Grabonogu – miejsce związane z postacią błogosławionego Edmunda Bojanowskiego, znajduje się tam również muzeum związane z tą postacią, miejsce turystyki pielgrzymkowej, na trasie rowerowej R 9
- kościół w Strzelcach Wielkich – jeden z najstarszych kościołów na terenie gminy Piaski, związany z postacią renesansowego poety Kaspra Miaskowskiego
- Piaski – zespół budynków, parku, cmentarza - Marysin – zespół szpitalny OO. Bonifratrów, miejsce rehabilitacji dla wielu osób z całego kraju

6.6 Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki zawartych w punkcie 5.

Władze gminne w porozumieniu z władzami powiatowymi, organizacjami pozarządowymi i nadleśnictwem promują zabytki i dobra kultury i przyrody usytuowane na terenie gminy. W tym celu zostały opracowane:

- I Powiatowa Trasa Rowerowa
- Gminna Trasa Rowerowa im. Kaspra Miaskowskiego
- Szlak turystyczny Eurovelo R9
- Ziemiański Szlak Rowerowy
- Trasa Rowerowa błogosławionego Edmunda Bojanowskiego

Obecnie opracowywana jest trasa rowerowa do trzech rezerwatów przyrody usytuowanych na terenie Nadleśnictwa Piaski. Planowane otwarcie

przewidziano na wiosnę 2008r. przejeżdżając tą trasą będzie można podziwiać m. in. budynki sakralne usytuowane na terenie gminy.

Oprócz tego zabytki przyrody i architektury prezentowane są na stronach internetowych www.piaski-wlkp.pl, a także w wydawnictwach i folderach przygotowanych przez samorząd – gra dydaktyczna z okazji rocznicy 5 –lecia utworzenia ścieżki rowerowej im. Kaspra Miaskowskiego, trójjęzyczny folder o gminie Piaski, filmy reklamowe na temat naszej gminy emitowane w mediach lokalnych „Nowa telewizja Gostyń”, TVP 3 Poznań.

Promocji zabytków służą również akcje organizowane przez organizacje pozarządowe, a wspierane przez samorząd. Gmina wspiera również działania zmierzające do zachowania i rozwoju tych placówek. Do najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

Festiwal Muzyki Oratoryjnej „MUSICA SACROMONTANA”

Festiwal Bez Barrier na Świętej Górze dla osób niepełnosprawnych

Prowadzenie Muzeum im. Błogosławionego Edmunda Bojanowskiego

Powiatowy Konkurs Recytatorski im. Kaspra Miaskowskiego

Prowadzenie działań rehabilitacyjnych w szpitalu w Marysinie

Festyn Marysiński, na którym prezentowane są leki stosowane w medycynie naturalnej

Nie jest wykluczone, że przy wzmożonym ruchu turystycznym zostanie utworzony Punkt Informacji Turystycznej oraz zostaną zatrudnione dodatkowe osoby zajmujące się tym tematem.

7. Podział na obszary, projekty, zadania.

7.1. Aktualizacja i uzupełnienie Gminnej Ewidencji Zabytków.

- dokonanie przeglądu i weryfikacji rejestru zabytków;
- wykonanie dokumentacji fotograficznej;
- określenie stanu technicznego obiektów;
- zadaniem priorytetowym będzie uzupełnienie kart ewidencyjnych o zabytki znajdujące się w ewidencji zabytków architektury i budownictwa oraz wpisane do rejestru zabytków;
- wystąpienie z prośbą o wydanie decyzji o wpisaniu do rejestru zabytków w stosunku do zabytków ruchomych w kaplicy w szpitalu w Marysinie oraz w kościele w Piaskach;
- założenie kart ewidencyjnych w stosunku do cmentarzy i zieleni komponowanej na terenie gminy;
- utworzenie kart ewidencyjnych dla poszczególnych obiektów w przypadku zespołu zabytkowego;

7.2. Inwentaryzacja obiektów małej infrastruktury sakralnej (kapliczek, krzyży przydrożnych, cmentarzy)

- dokonanie przeglądu w terenie
- wykonanie dokumentacji fotograficznej
- uzyskanie informacji na temat historii
- ustalenie szczegółowej lokalizacji obiektów na działkach gruntowych
- utworzenie kart ewidencyjnych
- skierowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków
- utworzenie szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych

7.3. Oznakowanie obiektów zabytkowych i określenie zasad ich udostępniania

- uzupełnienie oznakowania obiektów
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad ich udostępniania w celach turystycznych
- oznakowanie stanowisk archeologicznych
- wystosowanie pism do właścicieli budynków z zaleceniem ich zabezpieczenia

7. 4. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków

- informowanie właścicieli zabytków o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków
- pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków
- wspieranie finansowe remontów najcenniejszych zabytków gminy Piaski
- organizowanie szkoleń na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych przez właścicieli zabytkowych obiektów.

7. 5. Promocja zabytków Gminy Piaski

- publikacja przewodników po zabytkach gminy
- zbieranie materiałów archiwalnych dotyczących Gminy Piaski

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Program będzie realizowany przez odpowiednie komórki urzędu i właścicieli zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

Rada Gminy corocznie w uchwale budżetowej zdecyduje o wysokości środków przeznaczonych na dotacje na prace konserwatorskie lub inne działania mające na celu realizację programu.

Co dwa lata będzie przeprowadzana kontrola i zostanie przygotowane sprawozdanie z realizacji programu przez pracownika ds. promocji i kultury Urzędu Gminy Piaski, a następnie zostanie ono przedstawione Wójtowi Gminy Piaski oraz Radzie Gminy Piaski.

9. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust.5 ustawy z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 roku Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390 i z 2006 roku, Nr 50 poz. 362, Nr 126 poz. 875) sprawozdanie z realizacji programu zostanie sporządzane co dwa lata.

Z realizacji Gminnego programu Opieki nad Zabytkami Wójt Gminy Piaski po dwóch latach sporządzi sprawozdanie, które zostanie przedstawione Radzie Gminy Piaski. Ocena będzie zawierać ocenę zaawansowania prac remontowych, określenie ilości szkoleń w zakresie ochrony zabytków oraz stopień zaawansowania poszczególnych zadań.

10. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

W realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami gmina zamierza skorzystać ze środków przeznaczanych na ten cel przez władze powiatowe, wojewódzkie, a także w miarę możliwości środki unijne.

Istnieje również możliwość dofinansowania zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych

- Wojewody Wielkopolskiego, będących w dyspozycji Wielkopolskiego Konserwatora zabytków
- Funduszu Kościelnego dla prac przy obiektach sakralnych
- Programy operacyjne wspierające zadania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego: „Rozwój inicjatyw lokalnych”, „Dziedzictwo Kulturowe”
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska

Załącznik nr 1:

Mapa – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Diagnoza stanu – walory kulturowe i przyrodnicze.